

ਕੋਈ ਹਰਿਆ ਬੂਟ ਰਹੀਉਂ ਰੀ

ਸ੍ਰ. ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਵਲ ਕੋਈ ਹਰਿਆ ਬੂਟ ਰਹੀਉਂ ਰੀ ਦਾ ਨਾਟਕੀ ਰੂਪਾਂਤਰਣ

ਪਾਤਰ

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ

ਸੇਠ

ਯਤੀਸ਼

ਰੂਪਾ

ਰੁਲੀਆ

ਕੋਈ ਹਰਿਆ ਬੂਟ ਰਹੀਉ ਰੀ

ਅੰਕ ਪਹਿਲਾ

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦਾ ਪਿਤਾਮਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਕ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹਾ ਸੇਵਕ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਵਾਸਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਥੇ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਦੇ ਲੋਕ 'ਸਵਰਗ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਧਰਤੀ ਦੇ ਲੋਕ ਕਾਫ਼ੀ ਬੁੱਧੂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਨੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਵਰਗ ਨਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿਚ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਕੁਝ ਹੈ ਉਹ ਇਸੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵਰਗ ਬਣਾ ਲਈਏ ਤਾਂ ਸਵਰਗ ਹੈ, ਜੇ ਨਰਕ ਬਣਾ ਲਈਏ ਤਾਂ ਇਹ ਨਰਕ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਇਕ ਨਾਵਲ 'ਕੋਈ ਹਰਿਆ ਬੂਟ ਰਹੀਉ ਰੀ' ਦਾ ਨਾਟਕ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਸਥੂਲ ਰੂਪ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ, ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਇਹ ਸਵਾਂਗ ਰਚਣੇ ਹੀ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਸ ਨਾਟਕ ਦਾ ਪਾਤਰ ਵੀ ਹਾਂ, ਸੂਤਰਧਾਰ ਵੀ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਇਕ ਪਾਤਰ ਹੈ—ਸੇਠ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਚੌਹਾਨ।

(ਸੇਠ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਚੌਹਾਨ ਵਿੰਗ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ।)

ਸੇਠ : ਮੈਂ ਸੇਠ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਚੌਹਾਨ ਹਾਂ। ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸਰਕਾਰੀ ਠੇਕੇਦਾਰ। ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਵਿਉਪਾਰ ਮੇਰਾ ਚਲਦਾ ਹੈ...ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਮੇਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦਰਮਿਆਨ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਇਥੇ ਬੈਠਾ ਤਾਂ ਉਹ ਨਾਟਕ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲ ਲਏ ਤੇ ਆਪਣੀ ਚੁੱਪ ਕਰਾਈ ਦੀ ਫੀਸ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਲੈ ਲਏ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਸੇਠ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵੇਲੇ ਸਾਉਣੀ ਗੋਦੜੀ ਵਿਉਪਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤੇ ਇਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਬਰਕਤ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸੇਠ : ਛਾਉਣੀ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਦੁਕਾਨ ਸੀ। ਗੋਰੇ ਟਾਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮੈਂ ਖਰੀਦਦਾ ਤੇ ਫੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਕਹਿ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਹੀ ਵੇਚਦਾ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਤੇ ਹੌਲੇ-ਹੌਲੇ ਇਹਦਾ ਵਾਹ ਗੋਰੀਆਂ ਮੇਮਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਪੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਫ਼ਰਸ਼ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਮਜ਼ਦੂਰਨਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਭਾਰਤ ਆ ਕੇ ਉਹ ਮੇਮ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿਲਾਉਂਦੀਆਂ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੇਮਾਂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਕੋਲ ਪੁੱਜਦਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮਾਲ ਨੂੰ ਹੀ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਮੇਮ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਮਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ। ਫੂਕ ਬੜੀ ਚੀਜ਼ ਏ...ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਫੂਕ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਉਹ ਉਤਾਂਹ ਹੀ ਉਤਾਂਹ ਚੜ੍ਹਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਫੂਕ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੀ ਹੋਰ ਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਕਹਿ ਕੇ ਖਰੀਦ ਲਿਆਉਂਦਾ।

ਸੇਠ : ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਤੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾ। ਜਦ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਸਭ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਤੂੰ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਬੋਲਦਾ ਏਂ ?

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਏਸ ਲਈ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦਾ ਏਂ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ।

ਸੇਠ : ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਛੁਪਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਦਿਨ ਲੱਦ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਚੋਰ ਆਪਣੀ ਚੋਰੀ ਤੋਂ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਕਦੋਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਏਂ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਖਿਆ ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਦੱਸਣਾ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹੋਵੇਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਭੁੱਲ ਹੀ ਗਿਆ ਏਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਇਹ ਨਵੇਂ ਪੁਰਾਣੇ ਮਾਲ ਦਾ ਵਿਉਪਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਚੋਰੀ ਦਾ ਮਾਲ ਇਧਰ ਉਧਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਤੈਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਵੀ ਪਈਆਂ ਸਨ।

ਸੇਠ : ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਇਹ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਰਕਤ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਚਮੜੀ ਨੂੰ ਇਤਨਾ ਸਖਤ ਬਣਾਇਆ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਤੇ ਮਿਹਦਾ ਇਤਨਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਿ ਪੱਥਰ ਤਕ ਹਰ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਹਜ਼ਮ ਕਰ ਜਾਵੇਂ।

ਸੇਠ : ਮੈਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤਿਉਹਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਫਲਾਂ ਦੀਆਂ ਡਾਲੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਰ ਇਕ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਖ਼ਾਦਮ ਦਾ ਖ਼ਾਸ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਇਕ ਖਿਤਾਬ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਤੇ ਸਾਉਣੀ ਗੋਦੜੀ ਫਿਰੋਸ ਜਾਂ ਸਾਉਣੀ ਕਬਾੜੀਆਂ, ਫੇਰ ਰਾਏ ਬਹਾਦਰ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਬਣ ਗਿਆ।

ਸੇਠ : ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਇਹ ਖੱਬਤੀ ਵਿਚੋਂ

ਬੋਲ ਪਿਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਸਾਰੇ ਲਿਖ-ਲਿਖ ਕੇ ਖੱਬੜੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (ਬਦਲ ਕੇ) ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਰਾਇ ਬਹਾਦਰ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਇਤਨਾ ਵੱਡਾ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਆਏ, ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਏ।

ਸੇਠ : ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਬਿਜਲੀ ਘਰ ਦੇ ਟਰਾਂਸਫਾਰਮਰ, ਮਿਲਟਰੀ ਸਪਲਾਈ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਅੱਗੇ ਮੈਂ ਚੋਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਵੇਚਦਾ ਸਾਂ, ਹੁਣ ਵਧੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਵਿਕਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਹਾਂ, ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਚੋਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਗੋਦਾਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਨਵੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਹਿ ਕੇ ਖਰੀਦਦਾ ਤੇ ਫੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਵੀਆਂ ਕਹਿ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਵੇਚ ਦਿੰਦਾ। ਫਰਕ ਸਿਰਫ ਇਤਨਾ ਕਿ ਕੋਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਖਰੀਦੀ ਹੋਈ ਚੀਜ਼ ਉਥੇ ਹੀ ਪੌਂਡਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਵੇਚੀ ਜਾਂਦੀ...ਯਾਨਿ ਮੀਏਂ ਦੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਮੀਏਂ ਦੇ ਸਿਰ।

ਸੇਠ : ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਵਿਉਪਾਰ ਇੰਜ ਹੀ ਚਲਦਾ ਹੈ ਪਰ ਤੂੰ ਕੀ ਜਾਣੇ, ਤੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਹਿਮਾ ਗਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਫੇਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਸੋਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਤ ਨਗਰ ਬੈਠਾ ਨਾਵਲ ਲਿਖਦਾ ਰਿਹਾ...ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਏ, ਵਿਉਪਾਰ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਏ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਇਹ ਤਾਂ ਠੀਕ ਏ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ? ਮੈਂ ਜਦ 'ਚਿੱਟਾ ਲਹੂ' ਵਰਗੇ ਨਾਵਲ ਲਿਖਦਾ ਰਿਹਾ...ਤੂੰ ਵਾਕਇ ਆਪਣਾ ਲਹੂ ਚਿੱਟਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਸੇਠ : ਖੈਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਵਕਤ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੀਤ ਗਿਆ, ਸੋਹਣਾ ਹੀ ਬੀਤ ਗਿਆ...ਪਰ ਮੇਰਾ ਮੱਥਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਠਣਕਿਆ, ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਹਾਂ, ਤੈਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਲਪੇ ਰਾਮਰਾਜ ਵਿਚ ਤੇਰਾ ਸਿਰ ਕੋਈ ਰਾਵਣ ਦਾ ਸਮਝ ਕੇ ਹੀ ਨਾ ਲਾਹ ਦੇਵੇ।

ਸੇਠ : ਹਾਂ, ਖਤਰਾ ਤਾਂ ਸੀ...ਪਰ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਮੈਂ ਵੀ ਕੋਈ ਕੱਚੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਖੇਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਂ। ਤੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੀ ਏਂ ਕਿ ਚੰਗਾ ਖਿਡਾਰੀ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਦੂਰ ਦੀ ਕੋਡੀ ਸੁੱਟੇ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਕੋਡੀ ਜਿਹੜੀ ਮੈਂ ਸੁੱਟੀ...ਉਹ ਸੀ ਰਾਇ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਖਿਤਾਬ ਦੀ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ ਕਿ ਉਹ ਤੂੰ ਖੂਬ ਧੂਮ-ਧਮਾ ਕੇ ਕੀਤਾ... ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬੜਾ ਚਰਚਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਤੂੰ ਖੂਬ ਜੱਸ ਖੱਟਿਆ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਏ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਰਾਇ ਬਹਾਦਰ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਤੋਂ

ਸਿਰਫ਼ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਖ਼ਾਲੀ ਖ਼ਾਲੀ ਦਿਸਿਆ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਕਇ ਰਾਵਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿਰ ਲਹਿ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਸੇਠ : ਖ਼ਾਲੀ ਤਾਂ ਜਾਪਿਆ...ਪਰ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਾਤ ਜੋੜ ਦਿਆਂ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਾਤ ਦਾ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸੇਠ : ਪਤਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੀ...ਇਤਨਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਰਿਆਂ ਨੂੰ ਚੌਹਣੇ ਸੱਦਦੇ ਸਨ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਕਿਉਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਦੁੱਧ ਚੌਂਦੇ ਰਹੇ ਨੇ ?

ਸੇਠ : ਉਹ ਕੀ ਚੌਂਦੇ ਰਹੇ ਨੇ...ਇਹਦਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਹਾਵਤ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਸੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੌਣਾ ਪਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਚੌਂ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਚੌਣਾ ਤੋਂ ਇਕ ਕੰਨਾ ਇਧਰ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਚੌਹਾਨ ਹੋ ਗਿਆਂ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਖ਼ੂਬ...ਇਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕਾਢ ਹੋਈ।

ਸੇਠ : ਕਿਉਂ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਏ ?

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਲੈ, ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਏ। ਜੇ ਲੋਕ ਗਰਗ ਤੋਂ ਗਾਰਗੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਚੌਹਣੇ ਤੋਂ ਚੌਹਾਨ ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਬੜੀ ਮਾਮੂਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਤੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੋ ਕੰਨੇ ਨੂੰ ਇਧਰ ਦੀ ਥਾਂ ਉਧਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮਹਾਨ ਹੀਰੋ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲਿਆ।

ਸੇਠ : ਹਾਂ, ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲੋਂ ਬੇਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਕਿ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਕਰਕੇ ਖ਼ੂਬ ਫ਼ਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਏ। ਤੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੀ ਏ ਕਿ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰੇ ਦਰਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਡੰਕਾ ਵੱਜਦਾ ਏ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਡੰਕਾ ਤਾਂ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਰ ਇਕ ਪੈਸੇ ਵਾਲੇ ਦਾ ਵੱਜਦਾ ਏ...ਪਰ ਬੈਰ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਦੱਸ ਚੁੱਕਿਆ ਏਂ। ਮੈਂ ਹੋਰਨਾਂ ਪਾਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਏਂ। ਜਾਂਦੀ ਵਾਰੀ ਰੁਲੀਏ ਮਿਸਤਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜਦਾ ਜਾਵੀਂ।

ਸੇਠ : ਰੁਲੀਏ ਮਿਸਤਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜਦਾ ਜਾਵਾਂ...ਕਿਉਂ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਪਿਉ ਦਾ ਨੌਕਰ ਹਾਂ ?

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਨੌਕਰ ਤਾਂ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ...ਪਰ ਨਰਾਜ਼ ਨਾ ਹੋ, ਮੈਂ ਆਪੇ ਬੁਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ।

(ਵਿੰਗ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਜਾ ਕੇ ।)

(ਸੇਠ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਚੌਹਾਨ ਵਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਮੰਚ ਦੇ ਇਕ
ਪਾਸੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਿਸਤਰੀ ਰੁਲੀਆ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼
ਦੇਂਦਾ ਹੈ ।)

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਮਿਸਤਰੀ ਰੁਲੀਆ ਸਿੰਘ ਘਰੇ ਈ ਏਂ ? ਮਿਸਤਰੀ ਰੁਲੀਆ ਸਿੰਘ ।
ਰੁਲੀਆ : (ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਵਰਗੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ) ਓਏ ਕਿਹੜਾ ਏ
ਮਾਂ ਦਾ ਯਾਰ...ਐਸ ਵੇਲੇ ਟਾਰ੍ਹਾਂ ਪਿਆ ਮਾਰਦਾਂ ?

(ਬੋਤਲ ਫੜੀ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦਾ ਏ ।)

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਆਂ ਨਾਵਲਿਸਟ ।

ਰੁਲੀਆ : ਤੂੰ ਮਰ ਕੇ ਵੀ ਮਗਰੋਂ ਨਹੀਂ ਲੱਥਾ ?

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਨਹੀਂ, ਮੈਨੂੰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਫੇਰ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਏ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੇਰੀ
ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਵਾਂ ।

ਰੁਲੀਆ : ਫੇਰ ਸੁਣਾ ਦੇ, ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਤੰਗ ਕਰਨਾ ਏਂ ? (ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵੱਲ
ਸੰਬੋਧਨ) ਇਹ ਲੇਖਕ ਵੀ ਬੜੀ ਕੁੱਤੀ ਸ਼ੈਅ ਨੇ...ਕਲਮਾਂ ਨਾਲ
ਐਸੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲਿਖ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਕਿ ਮਰ ਕੇ ਅਮਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ।
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਤੂੰ ਅੱਗੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਬਥੇਰਾ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਏ...ਹੁਣ ਖਹਿੜਾ
ਛੱਡ । ਸਵੇਰੇ ਜੋ ਆਖੇਂਗਾ ਤੇਰੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ, ਪਰ ਹੁਣ
ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ।

(ਬੋਤਲ ਕੱਛੇ ਮਾਰੀ ਅੰਦਰ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਨਾਨਕ
ਸਿੰਘ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰਨਾ
ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਅੱਗੋਂ ਰੂਪਾ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।)

ਰੂਪਾ : ਬਾਊ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ? ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਾਂ ਪਤਾ ਹੀ ਏ ਕਿ ਬਾਪੂ ਇਸ ਵੇਲੇ
ਆਪਣੀ ਹੋਸ਼ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਸੀ...ਪਰ ਤੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ
ਕਿਉਂ ਸੁੱਜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ ? ਲੱਗਦਾ ਏ ਰੋ ਕੇ ਹਟੀ ਏਂ । ਕਿਉਂ
ਭਾਈਏ ਨੇ ਅੱਜ ਫੇਰ ਮਾਰਿਆ ਏ ?

ਰੂਪਾ : ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਲੁਕੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਏ ? ਇਥੇ ਤਾਂ ਨਿੱਤ ਦਾ ਇਹੋ
ਕਾਰਾ ਏ ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਪਰ ਅੱਜ ਤਾਂ ਕੋਈ ਖਾਸ ਗੱਲ ਹੋਈ ਲਗਦੀ ਏ...ਤੇਰਾ ਭਾਈਆ

ਬਹੁਤਾ ਗੁੱਸੇ ਲੱਗਦਾ ਏ ਤੇ ਨਾਲੇ ਅੱਗੇ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤੀ ਪੀੜੀ ਹੋਈ
ਲਗਦੀ ਸੂ।

ਰੂਪਾ : ਬਾਊ ਜੀ, ਅੱਜ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਤਰਨਾਕ ਕੰਮ
ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਏ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਖਤਰਨਾਕ ਕੰਮ ?

ਰੂਪਾ : ਹਾਂ, ਜਿਸ ਕੰਮ ਲਈ ਭਾਈਆ ਆਸਾਮੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ
ਆਇਆ ਏ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਆਹੋ ਯਾਦ ਆਇਆ ਏ...ਉਹਨੇ ਸੇਠ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਚੌਹਾਨ ਕੋਲੋਂ
ਆਪਣਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣਾ ਏ।

ਰੂਪਾ : ਭਾਈਆ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਸੇਠ ਵੱਖ ਵੇਖਦਾ ਏ...ਬਸ ਕਚੀਚੀਆਂ ਵੱਟਦਾ
ਏ। ਉਹਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਏ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ
ਭਰਾ...ਜੋ ਹਾਲੀਂ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ...ਦਾ
ਕਾਤਲ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹੀ ਸੇਠ ਏ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਕਾਤਲ ਸੇਠ ਏ ? ਪਰ ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਤਾਂ ਆਸਾਮ ਹੀ ਮਰ ਗਈ ਸੀ।

ਰੂਪਾ : ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਏ ਬਾਊ ਜੀ...ਮਾਂ ਮੇਰੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਰੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਸੇ
ਸੇਠ ਨੇ ਮੇਰੀ ਮੋਈ ਨਾਨੀ ਦਾ ਅੰਗੂਠਾ ਲਵਾ ਕੇ ਉਹਦੀ ਜਾਇਦਾਦ
ਹੜੱਪ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਮਾਂ ਇਹ ਸਦਮਾ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ
ਤੇ ਖਬਰ ਮਿਲਦੇ ਬੀਤ ਗਈ ਸੀ। ਭਾਈਏ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੀ ਸਹੁੰ
ਚੁੱਕੀ ਹੋਈ ਏ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਸੇਠ ਦਾ ਖੂਨ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ
ਨਾ ਕਰ ਲਵੇ, ਉਹ ਚੈਨ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗਾ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਤਾਂ ਉਹ ਬਦਲੇ ਦੀ ਅੱਗ ਏ...ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੁਝਾਣ ਲਈ ਤੇਰਾ ਭਾਈਆ
ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਪੀਂਦਾ ਏ...ਪਰ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਖਹਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਏ ?

ਰੂਪਾ : ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਹਾਂ। ਭਾਈਏ ਦਾ
ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਫਾਂਸੀ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੀ
ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕੌਣ ਸਾਂਭੇਗਾ ਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਖਿਝ
ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਏ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਸਮਝ ਗਿਆ ਰੂਪਾ...ਉਝ ਗੱਲ ਸਾਧਾਰਨ ਸਮਝ ਦੀ ਪਕੜ ਵਿਚ
ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇਕ ਪਿਉ ਆਪਣੀ ਸਕੀ ਸੰਤਾਨ
ਨਾਲ ਜੱਲਾਦਾਂ ਵਰਗਾ ਵਰਤਾਉ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।...ਇਹ ਅੰਦਰ
ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਕੌਣ ਏ ?

ਰੂਪਾ : ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਨਹੀਂ ?

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਨਹੀਂ ਤਾਂ।

ਰੂਪਾ : ਇਹੋ ਤਾਂ ਮੋਇਆ ਭਾਈਏ ਨਾਲ ਰੋਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦਾ ਏ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੰਨ ਉਰ੍ਹਾਂ ਕਰੋ...ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਕ ਗੱਲ ਦੱਸਾਂ।
 ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਤੂੰ ਉੱਚੀ ਬੋਲ...ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਏ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਉਮਰੇ ਉੱਚਾ ਸੁਣਦਾ ਸੀ।
 ਰੂਪਾ : (ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਰ੍ਹੇ ਲਿਜਾ ਕੇ) ਭਾਈਏ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਲਚ ਦਿੱਤਾ ਏ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੇਠ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਸਾਥ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਭਾਈਆ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਉਹਨੂੰ ਫੜਾ ਦੇਵੇਗਾ।
 ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਤੇਰਾ ਹੱਥ ਇਸ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦੇਵੇਗਾ ? ਉਹ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਭਾਈਏ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਏ...ਇੰਨਾ ਅਨਰਥ।
 ਰੂਪਾ : ਪਰ ਮੈਂ ਨਿੱਕੇ ਸਾਬੂ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ ਏ।
 ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਨਿੱਕੇ ਸਾਬੂ ਨੂੰ ?
 ਰੂਪਾ : ਹਾਂ ਯਤੀਸ਼ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ...ਉਹ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬੜੇ ਹੀ ਚੰਗੇ ਲਗਦੇ ਨੇ।
 ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਤੂੰ ਉਹਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੇਰਾ ਭਾਈਆ ਉਹਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਜਾਨ ਦਾ ਕਿਉਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ ?
 ਰੂਪਾ : ਸਭ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਏ...ਉਹ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਕਰਤੂਤ 'ਤੇ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਲਗਦੇ ਨੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੇਵਤਾ ਸਰੂਪ ਪਿਤਾ ਵੀ ਇਤਨਾ ਨਿਰਦਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਏ ਕਿ ਇਕ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਸ ਮੋਈ ਦਾ ਅੰਗੂਠਾ ਲਵਾ ਲਵੇ ਅਤੇ ਉਹਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਵੇ।
 ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਉਹ ਐਵੇਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਇਆ ਏ...ਕੀ ਉਹਨੂੰ ਪੈਸੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦਸਤੂਰ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ? ਕੀ ਉਹਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮਹਿਲ ਮਾੜੀਆਂ ਨੇਕ ਕਮਾਈਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ।
 ਆਵਾਜ਼ : ਰੂਪਾ...ਓਹ ਰੂਪਾ...ਕਿਧਰ ਮਰ ਗਈ ਏਂ...।
 ਰੂਪਾ : (ਉੱਚੀ ਸਾਰੀ) ਆਈ ਭਾਈਆ...ਤੁਸੀਂ ਬਾਊ ਜੀ ਜਾਓ...ਜੇ ਭਾਈਏ ਨੇ ਵੇਖ ਲਿਆ ਤਾਂ ਫੇਰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣ ਲੱਗ ਪਏਗਾ। ਜਦੋਂ ਉਹਨੇ ਪੀਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫੇਰ ਵੱਡੇ ਛੋਟੇ ਦਾ ਲਿਹਾਜ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।
 ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : (ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ) ਜੇ ਨਿੱਕੇ ਸਾਬੂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਏ ਫੇਰ ਤਾਂ ਗੱਲ ਵਾਕਇ ਬੜੀ ਵਧ ਗਈ ਏ।

(ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਵਾਰੀ ਫੇਡ ਆਉਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸੇਠ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਚੌਹਾਨ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਯਤੀਸ਼ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।)

ਸੇਠ : ਯਤੀਸ਼ ਕੀ ਗੱਲ ਏ ਕਾਕਾ ? ਤਬੀਅਤ ਤਾਂ ਠੀਕ ਏ ? ਕੁਝ ਸੁਸਤ ਸੁਸਤ ਜਾਪਦਾ ਏਂ।

ਯਤੀਸ਼ : ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਭਾਪਾ ਜੀ, ਠੀਕ ਹਾਂ...ਐਵੇਂ ਰਤਾ ਸਿਰ ਭਾਰਾ ਭਾਰਾ ਹੈ।

ਸੇਠ : ਤੈਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਕਿਹੈ ਬੇਟਾ ਕਿ ਸਿਹਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਕਰ... ਪਰ ਤੂੰ ਸੁਣਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਯਤੀਸ਼ : ਜਦੋਂ ਦੀ ਮੈਂ ਹੋਸ਼ ਸੰਭਾਲੀ ਏ ਪਿਤਾ ਜੀ...ਮੈਂ ਇਕੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇਕ ਆਦਰਸ਼ ਸਮਝਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਬੜੇ ਹੀ ਕਾਮਯਾਬ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਨੇ ਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੌਲਤ ਬਣਾਈ ਏ...ਇਹ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ, ਕਾਬਲੀਅਤ ਤੇ ਲਿਆਕਤ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਏ ਪਰ...।

ਸੇਠ : ਪਰ ਕੀ ?

ਯਤੀਸ਼ : ਪਰ ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਬੇਈਮਾਨੀ, ਝੂਠ ਅਤੇ ਕਪਟ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ।

ਸੇਠ : ਇਹ ਤੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਉਲ-ਜਲੂਲ ਕਿਸ ਨੇ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਏ ?

ਯਤੀਸ਼ : ਉਲ-ਜਲੂਲ ਨਾ ਕਹੋ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਕਹੋ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਕਿਸ ਨੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਏ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮਾਈ ਕਿਸ਼ਨੋ ਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਪਿਤਾ ਜੀ ?

ਸੇਠ : ਮਾਈ ਕਿਸ਼ਨੋ ਨਾਂ ਦੀ ਔਰਤ...ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ।

ਯਤੀਸ਼ : ਹੋ ਸਕਦਾ ਏ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਜਾਣਦੇ ਹੋਵੋ...ਪਰ ਕੁਝ ਲੋਕ ਐਸੇ ਨੇ, ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਐਸੇ ਸੇਠ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਣਦੇ ਨੇ...ਜਿਸ ਨੇ ਮਾਈ ਕਿਸ਼ਨੋ ਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਬੁੱਢੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਫੇਰ ਮੋਈ ਦਾ ਅੰਗੂਠਾ ਲਗਵਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਸੇਠ : ਇਹ ਤੂੰ ਕੀ ਅਲਫ ਲੈਲਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਛੇੜ ਬੈਠਾ ਏਂ।

ਯਤੀਸ਼ : ਕਾਸ਼ ! ਇਹ ਅਲਫ ਲੈਲਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੁੰਦੀ...ਪਰ ਪਿਤਾ ਜੀ ਇਹ ਸੱਚੀ ਕਹਾਣੀ ਏ। ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਏ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਚਰਣ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਐਸੇ ਪਰਸਪਰ ਵਿਰੋਧੀ ਅੰਸ਼ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਹੱਕਾ-ਬੱਕਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹਾਂ।

ਸੇਠ : ਤੂੰ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾ ਰਿਹਾ ਏਂ ?

ਯਤੀਸ਼ : ਮੈਂ ਕੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਣਾ ਏ ਪਿਤਾ ਜੀ...ਮੁੜ ਮੁੜ ਇਹ ਗੱਲ ਸੋਚ ਕੇ ਮੇਰੀ ਹੈਰਾਨੀ ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਏ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਭਲੇ

ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈਵਾਨੀ ਬਲਕਿ...ਰੱਬ ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰੇ...ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਹਵਸ ਜਾਗ ਉੱਠਦੀ ਹੈ। ਭੁੱਖਾ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਰੋਟੀ ਚੁਰਾ ਲਵੇ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ...ਪਰ ਇਕ ਰੱਜਿਆ ਪੁੱਜਿਆ ਆਦਮੀ ਜੇ ਕਿਸੇ ਪਾਸੋਂ ਰੋਟੀ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਖੋਹਣ ਖਾਤਰ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪਾਪ ਕਰ ਗੁਜ਼ਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ?

ਸੇਠ : ਯਤੀਸ਼ ! ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਆਪਣੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈਂ...ਤੂੰ ਇਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਐਸਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਸੌਦਾਗਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਤਾਅਲੁਕ ਨਹੀਂ ਤੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਵਪਾਰ ਹੈ ਤੇ ਚੰਗਾ ਵਪਾਰੀ ਉਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਮੌਕੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਉਠਾਏ।

ਯਤੀਸ਼ : ਪਿਤਾ ਜੀ ! ਹਰ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨੂੰ ਵਿਉਪਾਰ ਕਹਿਣਾ...ਕਪਟ ਨੂੰ ਵਿਹਾਰ ਕਹਿਣਾ...ਇਹ ਕਿਹੜੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਦਸਤੂਰ ਏ...ਕਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਏ ?

ਸੇਠ : ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤੂੰ ਸਭ ਸਮਝ ਜਾਏਂਗਾ ਪੁੱਤਰ ਕਿ ਇਹ ਕਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਏ। ਹਾਂ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਇਕ ਗੱਲ ਕਰਨ ਆਇਆ ਸਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਠੇਕੇ ਨੂੰ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਇਤਨਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਏ।

ਯਤੀਸ਼ : ਪਿਤਾ ਜੀ ! ਮੁਬਾਰਕ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਕ ਠੇਕਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਏ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਇਕ-ਦੋ ਲੱਖ ਦਾ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਹੋ ਜਾਏਗਾ।

ਸੇਠ : ਤੂੰ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਏਂ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇਰਾ ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਯਤੀਸ਼ : ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਤਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰੇ ਤੇ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਉਹਦਾ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ...ਤੁਹਾਡੇ ਹਰ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਪੂਰਾ ਸਰੋਕਾਰ ਹੈ। ਪਿਤਾ ਜੀ ! ਆਖਰ ਮੇਰੀਆਂ ਰਗਾਂ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡਾ ਖੂਨ ਏ...ਇਹ ਮਹਿਲ ਮਾੜੀਆਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਲਈ ਬਣਾਏ ਨੇ ? ਮੇਰੇ ਲਈ ਹੀ ਬਣਾਏ ਨੇ। ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਪੈਸਾ ਕਿਸ ਲਈ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਏ...ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਮੇਰੇ ਲਈ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਰ ਆਰਾਮ ਖਰੀਦ ਲਵਾਂ।

ਸੇਠ : (ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ) ਆਹੋ ਪੁੱਤਰ, ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਤੇਰੇ ਲਈ ਏ।

ਯਤੀਸ਼ : ਇਹੋ ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਪਿਤਾ ਜੀ...ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਇਸੇ ਸੋਚ ਨੇ ਮੇਰਾ ਦਿਲੋ-ਦਿਮਾਗ ਮੱਲਿਆ ਹੋਇਆ ਏ। (ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਬਦਲ

ਕੇ) ਪਿਤਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਭਾਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਮੈਂ ਹਲਕਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕਰਕੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪਾਪ ਏ ਮਾਈ ਕਿਸ਼ਨੋ ਦੇ ਟੱਬਰ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਤੀ।

ਸੇਠ : ਮਾਈ ਕਿਸ਼ਨੋ ਦਾ ਟੱਬਰ ?

ਯਤੀਸ਼ : ਹਾਂ...ਜਿਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਆਸਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਇਕ ਕਰਮ ਕਾਰਨ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਮਿਲ ਗਈਆਂ। ਮਾਈ ਕਿਸ਼ਨੋ ਦੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਧੀ...ਇਕ ਅਣਜੰਮਿਆ ਬਾਲ...ਉਸ ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਭੇਂਟ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸੇਠ : ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਤੈਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ? ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਏਨਾ ਹੀ ਪਤਾ ਏ ਕਿ ਉਸਦਾ ਇਕ ਸ਼ਰਾਬੀ ਜਿਹਾ ਜਵਾਈ ਸੀ...ਕਿਧਰੇ ਆਸਾਮ ਗਿਆ ਹੋਇਆ...ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸ਼ਨੋ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੀ।

ਯਤੀਸ਼ : ਪਿਤਾ ਜੀ ! ਜੇਕਰ ਇਕ ਟੱਬਰ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਆਸਾਮ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਵੇਲੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਏ।

ਸੇਠ : ਪਰ ਉਹ ਮੇਰਾ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਨੇ ?

ਯਤੀਸ਼ : ਪਿਤਾ ਜੀ ! ਇਹੋ ਤੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨੁਕਸ ਏ ਕਿ ਇਥੇ ਗੁਨਾਹ ਤਾਂ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਲੁਕਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ...ਪਰ ਸਭ ਕੁਝ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ ਜੇਕਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੁਰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਏ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕਿ ਇਥੇ ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵੀ ਕੁਝ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ।

ਸੇਠ : ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ...ਤੇਰਾ ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਤੋਂ ਮਤਲਬ ਕੀ ਹੈ ?

ਯਤੀਸ਼ : ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਇਹੋ ਏ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਮੈਂ ਵੀ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕਰਾਂ ਤੇ ਮੇਰਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਈ ਕਿਸ਼ਨੋ ਦੀ ਦੋਹਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਬਣਾਵਾਂ।

ਸੇਠ : ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ? ਤੇਰਾ ਦਿਮਾਗ ਤਾਂ ਠੀਕ ਏ ਨਾ ? ਕਿਸੇ ਕੰਗਲੇ ਦੀ ਧੀ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਚੌਹਾਨ ਦੀ ਨੂੰਹ ਬਣੇ, ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਏ ?

ਯਤੀਸ਼ : ਕੰਗਲਾ ? ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣ ਲਿਆ ?

ਸੇਠ : ਜਾਨਣ ਲਈ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਅਕਲ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ...ਸਿਰਫ਼ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੁਣ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਚਾਲ ਖੇਡਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਮਾਈ ਕਿਸ਼ਨੋ ਦਾ ਜਵਾਈ ਆਸਾਮ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ...ਇਹ ਤੈਨੂੰ

ਫਾਹੁਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਚਲਾਕ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਏ।
ਯਤੀਸ਼ : ਨਹੀਂ ਪਿਤਾ ਜੀ...ਇਹ ਸਾਜਿਸ਼ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲ
ਸਕਦੀ।

ਸੇਠ : ਕੌਣ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਦੀ ?

ਯਤੀਸ਼ : ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪਿਤਾ ਜੀ।

ਸੇਠ : ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਕੁਝ ਲੁਕਾ ਰਿਹਾ ਏਂ।

ਯਤੀਸ਼ : ਨਹੀਂ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਨਹੀਂ...ਨਹੀਂ...ਨਹੀਂ...।

*(“ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ” ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਯਤੀਸ਼ ਵਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰ
ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।)*

ਸੇਠ : (ਪਿੱਛੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰ ਕੇ) ਯਤੀਸ਼...ਯਤੀਸ਼...ਚਲਾ ਗਿਆ (ਆਪਣੇ
ਆਪ ਵਿਚ) ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀਹਨੇ ਦੱਸੀਆਂ ? ਕੌਣ
ਏ, ਉਹ ਜਿਹੜੀ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਦੀ।

(ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਫੇਰ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।)

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਸੇਠ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਕਿ ਉਹ ਕੌਣ ਏਂ।

ਸੇਠ : ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਏ ?

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਜੋ ਕੁਝ ਤੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਏ ਉਹਦਾ ਸਿਰਫ ਮੈਨੂੰ ਹੀ
ਪਤਾ ਏ।

ਸੇਠ : ਕੌਣ ਹੈ ਉਹ ?

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਰੁਲੀਏ ਮਿਸਤਰੀਏ ਦੀ ਧੀ ਰੂਪਾ।

ਸੇਠ : ਰੂਪਾ...ਉਹ ਝਾਟੇ ਖੁੱਥੀ ਅਤੇ ਏਹੋ ਮਿਸਤਰੀ ਰੁਲੀਆ ਕਿਸਨੋ ਦਾ
ਜਵਾਈ ਏ ?

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਸੌ ਫੀਸਦੀ।

ਸੇਠ : ਹੂੰ...ਤਾਹੀਓਂ ਇਤਨੀ ਲਗਨ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਏ ਕਿ ਮੇਰੇ
ਨੇੜੇ ਆ ਸਕੇ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਮਝ ਲੈ।

ਸੇਠ : ਪਰ ਇਹ ਯਤੀਸ਼ ਉਸ ਕੁੜੀ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸ
ਗਿਆ ?

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਫਸਣਗੇ ਤਾਂ ਸਾਵਣ ਮੱਲ
ਕੀ ਮੈਂ ਤੇ ਤੂੰ ਫਸਾਂਗੇ ?

ਸੇਠ : ਨਹੀਂ...ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਏ ਕਿ ਉਸ ਕੁੜੀ ਦੀ ਨਾ ਕੋਈ ਸ਼ਕਲ...ਨਾ
ਕੋਈ ਰੂਪ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਇਹ ਯਤੀਸ਼ ਦੇ ਦਿਲ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛ ।
 ਸੇਠ : ਉਹਦੇ ਕੋਲੋਂ ਕੀ ਪੁੱਛਾਂ...ਤੂੰ ਹੀ ਦੱਸ ਦੇ...ਤੂੰ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਏਂ ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਰੂਪਾ ਦੀ ਮਾਸੂਮ ਮੁਸਕਾਨ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਲਿਉਨਾਰਡ ਵਿੰਚੀ ਦੀ ਮੋਨਾਲਿਜ਼ਾ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਸੀ ਸੀ ।
 ਸੇਠ : ਇਹ ਮੋਨਾਲਿਜ਼ਾ ਕੀ ਬਲਾ ਏ ?

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਇਟਲੀ ਦੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚਿਤਰਿਆ ਹੋਇਆ ਇਕ ਮਾਸੂਮ ਹੁਸਨ ਦਾ ਮੁਜੱਸਮਾ ਏ...ਪਰ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਗੋਦੜੀ ਫਰੋਸ਼ ਕੀ ਜਾਣੇ ਕਿ ਮੋਨਾਲਿਜ਼ਾ ਕੀ ਬਲਾ ਏ । ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਏ ਤਾਂ ਉਹ ਲਛਮੀ ਦੇਵੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ...ਜਿਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਮਾਇਆ ਦੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਏ ।
 ਸੇਠ : ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ...ਤੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰਾ ਮਜ਼ਾਕ ਨਾ ਉਡਾ...ਹੁਣ ਮੈਂ ਓਹ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ । ਮੇਰੀ ਨਵੀਂ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਚਿਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਚਿੱਤਰ ਨੇ...ਕਦੀ ਆ ਕੇ ਵੇਖ ਤਾਂ ਸਹੀ ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਤੂੰ ਕਲਾ ਖਰੀਦ ਜ਼ਰੂਰ ਲਈ ਏ...ਪਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੂੰ ਕਲਾ ਪਛਾਣ ਵੀ ਲਈ ਹੋਵੇ । ਖੈਰ ਮੈਂ ਰੂਪਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ...ਯਤੀਸ਼ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਐਸਾ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿਸਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਯਤੀਸ਼ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਲੱਭਿਆ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ ਸੀ ।
 ਸੇਠ : ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਬੋਝੇ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਲੱਭਿਆ ਸੂ...ਬੜੀ ਲੰਮੀ ਕੋਡੀ ਪਾਈ ਸੂ ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਇਹ ਲੰਮੀਆਂ ਕੋਡੀਆਂ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਵਰਗੇ ਖਿਡਾਰੀ ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ...ਜਵਾਨ ਬੱਚੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਕੋਡੀ ਵਿਚ ਹੀ ਬਾਜ਼ੀ ਜਿੱਤ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਜਾਂ ਬਾਜ਼ੀ ਹਾਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ।
 ਸੇਠ : ਇਹ ਸਭ ਤੇਰੇ ਵਰਗੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਗਾੜੇ ਹੋਏ ਨੇ...ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਹ ਮੂਰਖ ਰੁਮਾਂਸ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਉੱਡਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਨੇ...ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਸਲੀਅਤ ਨਾਲ ਵਾਹ ਪੈਂਦਾ...ਫਿਰ ਐਸੇ ਥੱਲੇ ਡਿੱਗਦੇ ਨੇ ਕਿ ਕਦੀ ਉੱਠ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ...ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿਆਂਗਾ...ਮੈਂ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਚਿੱਤਰ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਨੇ...ਇਹ ਟਕੇ ਦਾ ਰੁਲੀਆ ਮਿਸਤਰੀ ਤੇ ਉਹਦੀ ਚਲਾਕੋ ਕਿਹੜੇ ਬਾਗ ਦੀਆਂ ਮੂਲੀਆਂ ਨੇ...ਅੱਜ ਹੀ ਕੋਠੀ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਡੇਰਾ ਚੁਕਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ...ਨਾ ਕੁੱਤਾ ਵੇਖੇ ਤੇ ਨਾ ਕੁੱਤਾ ਭੌਂਕੇ ।

(ਸੇਠ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸੋਟੀ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।)

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : (ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵੱਲ) ਸੱਪ ਵਿਸ ਘੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਕੀਹਨੂੰ ਡੰਗ ਮਾਰਦਾ ਏ...ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣਾ ਹੀ ਜ਼ਹਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪ ਚੜ ਜਾਏ।

(ਫੇਡ ਆਊਟ)

(ਲਾਈਟ ਫੇਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਰੁਲੀਏ ਮਿਸਤਰੀ ਦਾ ਕਮਰਾ ਹੈ। ਇਕ ਮੰਜੀ 'ਤੇ ਰੁਲੀਆ ਮਿਸਤਰੀ ਬੈਠਾ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੰਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਖੋਖਾ ਹੈ। ਇਕ ਖੋਖਾ ਹੋਰ ਵੀ ਪਿਆ ਹੈ। ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਬੋਤਲਾਂ ਖਿਲਰੀਆਂ ਪਈਆਂ ਨੇ।)

ਰੁਲੀਆ : (ਗਿਲਾਸ ਡੀਕ ਲਾ ਕੇ ਮੁਕਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ) ਰੂਪਾ...ਏ ਰੂਪਾ...ਉੱਚੇ ਆਵੇ ਨਾ ਪੁੱਤਰ।

(ਰੂਪਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਬੋਤਲਾਂ ਵੇਖ ਕੇ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬੋ ਕਾਰਨ ਨੱਕ 'ਤੇ ਚੁੰਨੀ ਲੈ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।)

ਰੂਪਾ : (ਥੋੜੇ ਜਹੇ ਰੋਹ ਨਾਲ) ਕੀ ਏ ਭਾਈਆ ?

ਰੁਲੀਆ : ਰਤਾ ਬੈਠ ਜਾ ਪੁੱਤਰ।

ਰੂਪਾ : ਦੱਸ ਭਾਈਆ...ਕਿਹੜਾ ਕੰਮ ਸੀ ਏਡਾ ਜ਼ਰੂਰੀ।

ਰੁਲੀਆ : (ਜਕੋਤਕੀ ਵਿਚ) ਦੇਖ ਨਾ ਪੁੱਤ...ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਜੀਉਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਹੋਰ ਗੱਲ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ...।

ਰੂਪਾ : ਹੁਣ ਕੀ ਭਾਈਆ ?

ਰੁਲੀਆ : ਵੇਖ ਨਾ ਧੀਏ...ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਸਭ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਨੇ...ਭੈੜੇ ਵੀ ਨੇ ਤੇ ਚੰਗੇ ਵੀ ਨੇ...ਭੈੜੇ ਬਹੁਤੇ ਨੇ ਤੇ ਚੰਗੇ ਥੋੜੇ...ਚੰਗਾ ਤਾਂ ਜਾਣੋ ਕੋਈ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਰੂਪਾ : ਹਲਾ...ਇਹ ਤਾਂ ਹੋਇਆ...ਪਰ ਸੱਦਿਆ ਕਾਹਦੇ ਲਈ ਊ ਭਾਈਆ ?

ਰੁਲੀਆ : ਆਹੋ...ਓਹੀਓ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾਂ ਤੈਨੂੰ...ਗੱਲ ਇਹ ਐ ਧੀਏ ਪਈ ਇਸ ਸਰੀਰ ਦਾ ਵਿਸਾਹ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਬੰਦਾ ਪਾਣੀ ਦਾ ਬੁਲਬੁਲਾ ਈ ਤੇ ਹੈ...ਸਾਹ ਆਇਆ, ਆਇਆ ਨਾ ਆਇਆ...ਸੋ ਮੇਰੀ ਸਲਾਹ ਏ ਪਈ ਆਪਣੇ ਜੀਉਂਦਿਆਂ ਜੀਅ ਤੇਰੀ ਰੀਝ ਮੁਰਾਦ ਵੇਖ ਲਵਾਂ।

ਰੂਪਾ : (ਪਾਸੇ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ) ਜਿਹੜੀ ਤੇਰੀ ਰੀਝ ਮੁਰਾਦ ਵੇਖਣ

ਦੀ ਸਲਾਹ ਏ ਭਾਈਆ...ਉਹ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਭੁੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

ਰੁਲੀਆ : ਕੀ ਕਿਹਾ ਈ ਧੀਏ ?

ਰੂਪਾ : ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਭਾਈਆ...ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਕਰਦਾ ਰਹੋ।

ਰੁਲੀਆ : ਆਹੋ...ਮੈਂ ਆਖ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਤੂੰਹੀਓਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਏਂ...ਮਾਂ ਤੇਰੀ ਮਰਦੀ ਹੋਈ ਆਖ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਵੇਖੀਂ ਰੂਪਾ ਦੇ ਭਾਈਆ ਤੇਰਾ ਸੁਭਾਅ ਏ ਐਸਾ ਵੈਸਾ...ਕਿਤੇ ਉਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕੁੜੀ ਦਾ ਅੱਗਾ ਮਾਰ ਘੱਤੇ। ਚੰਗਾ ਵਰ ਘਰ ਵੇਖ ਕੇ...(ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫੇਰ ਪੈਂਗ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।)

ਰੂਪਾ : (ਪਾਸੇ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ) ਜਿਹੜਾ ਤੂੰ ਚੰਗਾ ਵਰ ਘਰ ਵੇਖ ਕੇ ਅੱਗਾ ਸੁਆਰਨ ਲੱਗਾ ਏਂ ਭਾਈਆ...ਉਹ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਏ।

ਰੁਲੀਆ : (ਫੇਰ ਸੰਭਲ ਕੇ) ਪਰ ਧੀਏ, ਕੀ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਭਲਾ ? ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਦੁਪਰਿਆਰੀ ਏਂ ਤੂੰ...ਸਹੁੰ ਗੁਰੂ ਦੀ...ਜੇ ਤੇਰੀ ਚਿੰਤਾ ਵਿਚ ਅੱਖ ਲਗਦੀ ਹੋਵੇ...ਸਾਰੀ-ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਸੋਚਾਂ 'ਚ ਪਿਆ ਰਹਿਨਾਂ ਵਾਂ ਪਈ ਕਿਹੜਾ ਵੇਲਾ ਹੋਵੇ...ਜਦੋਂ ਤੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋਵਾਂ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੁੰਡਾ ਹੱਥ ਹੇਠ ਏ...ਸੋ ਮੇਰੀ ਸਲਾਹ ਏ, ਤੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲੱਗੇ ਤੇ ਚੁੱਪ ਚੁਪੀਤੇ ਹੀ ਫੇਰੇ ਦਿਵਾ ਕੇ ਭਾਰ ਲਾਹ ਦਿਆਂ।

ਰੂਪਾ : ਭਾਈਆ ਇੰਝ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਚੁੱਪ ਚੁਪੀਤੇ ਮੈਨੂੰ ਫੀਮ ਦੀ ਗੋਲੀ ਦੇ ਦੇ ਤੇ ਆਪਣਾ ਭਾਰ ਲਾਹ ਦੇ।

ਰੁਲੀਆ : ਕੀ ਬਕਦੀ ਏਂ ?

ਰੂਪਾ : ਭਾਈਆ ਜੀਹਨੂੰ ਤੂੰ ਮੁੰਡਾ ਕਹਿੰਦਾ ਏ...ਉਹਦੀ ਉਮਰ ਪੁੱਛੀ ਏ ਕੀ ਏ ?

ਰੁਲੀਆ : ਉਮਰ ਦਾ ਕੀ ਏ...ਮੁੰਡਾ ਕਮਾਊ ਏ...ਚੰਗੇ ਘਰਾਣੇ ਦਾ...ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਏ ਉਹਨੂੰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਲੋਭ ਨਹੀਂ...ਚਾਰ ਛਿੱਲਾਂ ਕੋਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਏਦੂੰ ਹੋਰ ਚੰਗੇਰਾ ਕੋਈ ਲੱਭ ਲੈਂਦਾ। ਤੈਨੂੰ ਘਰ ਬੈਠੀ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਭੈੜਾ ਆ ਗਿਆ ਏ...ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਾਲੇ ਗੱਲ ਪਿੱਛੋਂ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਆਲੇ ਜਿੱਡਾ ਮੂੰਹ ਪਹਿਲਾਂ ਟੱਡ ਲੈਣਗੇ... (ਇਕ ਹੋਰ ਪੈਂਗ ਅੰਦਰ ਸੁੱਟਦਾ ਹੋਇਆ) ਨਾਲੇ ਉਹ ਆਦਮੀ ਬੜਾ ਕੰਮ ਦਾ ਏ, ਸੇਠ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਉਸ ਆਪਣੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਲੈ ਲਿਆ ਏ...ਇਹ ਕੋਈ ਮਾਮੂਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ।

ਰੂਪਾ : ਭਾਈਆ ਬਸ...ਕਿ ਹੋਰ ਵੀ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਏਂ ?

ਰੁਲੀਆ : ਕੀ...ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਇੰਜ ਘੂਰ ਕੇ ਕਿਉਂ ਤੱਕਨੀ ਏਂ ?

ਰੂਪਾ : ਕੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮੈਥੋਂ ਨਹੀਂ...ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਭਾਈਆ।
ਬਥੇਰਾ ਮੂੰਹ ਸੀਤਾ ਏ ਮੈਂ...ਬਥੇਰੀ ਦੰਦਾਂ ਹੇਠ ਜੀਭ ਦੱਬੀ ਰੱਖੀ...ਪਰ
ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਹੌਸਲਾ ਰਿਹਾ। ਤੇਰੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਮੈਂ ਬੜੇ
ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣਦੀ ਆ ਰਹੀ ਆਂ।

ਰੁਲੀਆ : ਕੀ ਸੁਣਦੀ ਆ ਰਹੀ ਏਂ ?

ਰੂਪਾ : ਜਿਹੜਾ ਤੂੰ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦਾ ਮਨਸੂਬੇ ਵਿੱਢਦਾ ਰਿਹਾ
ਏਂ...ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਲੋਰ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਦੱਸਦਾ
ਰਿਹਾ ਏਂ...ਉਹ ਮੈਂ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣ ਲਿਆ ਏ ਤੇ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਦਿਲ
ਦੀਆਂ ਵੀ ਸੁਣ ਲੈ।

ਰੁਲੀਆ : ਸੁਣ ਲੈਨਾ ਵਾਂ...ਐਵੇਂ ਬੱਕੜਵਾਹ ਬੋਲਣ ਲੱਗੀ ਏਂ...ਕੁਝ ਦਿਨ
ਤੇਰਾ ਲਿਹਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਏ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੋ
ਤੇਰੀ ਮਰਜ਼ੀ ਆਵੇ ਬਕਵਾਸ ਕਰੇਂ...(ਮਾਰਨ ਲਈ ਉੱਠਦਾ ਏ।)

ਰੂਪਾ : ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਡਰਨਾ ਹੁਣ ਤੇਰੀਆਂ ਚਪੇੜਾਂ ਮੁੱਕੀਆਂ ਤੋਂ...ਬੇਸ਼ਕ ਲਾਹ
ਲੈ ਅਰਮਾਨ ਜਿੰਨੇ ਜੀ ਕਰਦਾ ਏ...ਮੈਨੂੰ ਜੇ ਉਦੋਂ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ
ਮੇਰੀ ਮੌਤ ਆਸਾਮ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ ਏ ਤਾਂ
ਮੈਂ ਉਥੇ ਹੀ ਰੇਲ ਅੱਗੇ ਲੰਮੀ ਪੈ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਸੌਖਿਆਂ ਕਰ ਦਿੰਦੀ। ਫੇਰ
ਜੋ ਤੇਰਾ ਜੀ ਆਉਂਦਾ, ਕਰਦਾ ਫਿਰਦਾ।

ਰੁਲੀਆ : ਚੁੱਪ ਕਰਦੀ ਏਂ ਕਿ ਨਹੀਂ ਕਮਜ਼ਾਤੇ।

ਰੂਪਾ : ਪਰ ਹੁਣ ਜੇ ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਏ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ
ਨਹੀਂ ਕੁਝ ਲੁਕਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ।

ਰੁਲੀਆ : ਕੀ ਨਹੀਂ ਲੁਕਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ?

ਰੂਪਾ : ਤਾਂਹੀਏਂ ਰੋਜ਼-ਰੋਜ਼ ਲੈ ਢੁੱਕਦਾ ਸੈਂ ਉਸ ਉੱਚਕੇ ਨੂੰ...ਤੇ ਇਸੇ ਜ਼ਬਾਨ
ਨਾਲ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਸੈਂ ? ਭਲਾ ਭਾਈਆ ਇਕ
ਗੱਲ ਪੁੱਛਦੀ ਆਂ ਤੈਥੋਂ...ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਗੰਢਾ ਚਿਤਰਾਵਾਂ
ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤ ਧਾਰੀ ਬੈਠਾ ਏਂ...ਤੂੰ ਇਹ ਨਾ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਖੂਨ
ਕਰਕੇ ਉਹ ਬਚ ਕਿਵੇਂ ਜਾਏਗਾ...ਤੇ ਜੇ ਉਹ ਫੜਿਆ ਗਿਆ...ਫਾਹੇ
ਲੱਗ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਧੀ ਰੰਡੀ ਹੋ ਕੇ ਕਿਸ ਦੇ ਬੂਹੇ ਬੈਠੇਗੀ ? ਹੁਣ
ਚੁੱਪ ਕਿਉਂ ਕਰ ਗਿਆ ਏਂ।

(ਰੁਲੀਆ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।)

ਰੂਪਾ : (ਰੋਂ ਬਦਲ ਕੇ) ਨਾਲੇ ਇਹ ਵੀ ਤਾਂ ਸੋਚਦਿਉਂ ਜੇ ਖੂਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ
ਉਹ ਤੇ ਕਰਾਨ ਵਾਲਾ ਤੂੰ...ਫੇਰ ਤੈਨੂੰ ਬਿਗਾਨੇ ਪੁੱਤ ਛੱਡ ਦੇਣਗੇ ?

(ਹਟਕੋਰੇ ਲੈਂਦੀ ਹੋਈ) ਸੱਚ ਗੱਲ ਦੱਸਾਂ ? ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਪਤਾ ਲੱਗਾ
ਏ ਕਿ ਕਿਉਂ ਤੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਮੈਨੂੰ ਵੱਢੂ ਖਾਉਂ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੈਂ...ਏਸੇ
ਕਰਕੇ ਕਿ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਲਈ ਭਾਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸਾਂ। ਤੇਰੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਰੋਕ
ਪਾਈ ਖੜੋਤੀ ਸਾਂ। ਪਰ ਤੂੰ ਸੱਚਾ ਸੈਂ ਭਾਈਆ...ਧੀ ਜੋ ਕਲੰਕ ਬਣ
ਕੇ ਚੰਬੜੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੈਨੂੰ। ਹਿਰਖ ਮੈਨੂੰ ਏਸ ਗੱਲ ਦਾ ਏ ਕਿ ਮੈਨੂੰ
ਜਿਉਂਦੀ ਨੂੰ ਬਲਦੀ ਦੇ ਬੂਥੇ ਵਿਚ ਦੇਣ ਲੱਗਾ ਏਂ...ਇਸ ਨਾਲੋਂ
ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਸੀ ਜੇ ਬਾਜ਼ਾਰੋਂ ਤੋਲਾ ਅਫੀਮ ਲਿਆ ਕੇ ਦੇ ਦੇਂਦਾ ਮੈਨੂੰ।

*(ਰੋਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਏ। ਰੁਲੀਆ ਵੀ ਜਜ਼ਬਾਤ ਵਿਚ ਆ
ਗਿਆ ਏ।)*

ਰੁਲੀਆ : ਅੱਛਾ ਹੁਣ ਐਵੇਂ ਨਾ ਦੀਦੇ ਗਾਲ। ਸਾਰਾ ਸੁਆਦ ਖਰਾਬ ਕਰ
ਦਿੱਤਾ ਏ।

*(ਇਕ ਪੈਂਗ ਹੋਰ ਸੁੱਟਦਾ ਏ ਤੇ ਗਿਲਾਸ ਵਗਾਹ ਕੇ
ਮਾਰਦਾ ਏ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਯਤੀਸ਼ ਆਉਂਦਾ ਏ।)*

*(ਰੂਪਾ ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝਦੀ ਏ, ਰੁਲੀਆ ਸਾਹਮਣੇ ਪਈ ਬੋਤਲ
ਨੂੰ ਵਗਾਹ ਮਾਰਦਾ ਏ। ਇਸੇ ਕਲੇਸ਼ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ
ਯਤੀਸ਼ ਆ ਜਾਂਦਾ ਏ।)*

ਰੁਲੀਆ : ਛੋਟੇ ਬਾਬੂ, ਤੁਸੀਂ ਇਥੇ ?

(ਅੱਖਾਂ ਫੇਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।)

ਯਤੀਸ਼ : ਮਿਸਤਰੀ, ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਵੱਲ।

(ਮਿਸਤਰੀ ਤੱਕਦਾ ਨਹੀਂ।)

ਯਤੀਸ਼ : ਮਿਸਤਰੀ ਐਧਰ ਤਕ...ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਡਰ ਨਾ।

(ਰੁਲੀਆ ਤੱਕਦਾ ਹੈ।)

ਯਤੀਸ਼ : ਮੈਂ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਡਰ ਖਤਰੇ ਵਾਲੀ
ਗੱਲ ਦਿਸੀ ਏ ?

ਰੁਲੀਆ : ਜੀ...ਜੀ ਨਹੀਂ।

ਯਤੀਸ਼ : ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕੁਝ ਦਿਸਿਆ ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ?

ਰੁਲੀਆ : ਜੀ...ਜੀ ਹੋਰ ? ਹੋਰ ਤਾਂ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦਿਸਿਆ।

ਯਤੀਸ਼ : ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰੀ ਜ਼ਬਾਨ ਦੱਸੇਗੀ ਤੈਨੂੰ...ਰੂਪਾ ਤੂੰ ਵੀ ਸੁਣ। (ਰੂਪਾ
ਇਕ ਪਾਸੇ ਖੋਖਾ ਖਿੱਚ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦੀ ਏ।) ਪਹਿਲਾਂ ਤੈਨੂੰ ਦੱਸ ਲਵਾਂ

ਕਿ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਖੜੋਤਿਆਂ ਤੁਸਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਲਈਆਂ ਨੇ...ਪਰ ਜੇ ਨਾ ਵੀ ਸੁਣਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਣਾ...ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਕੁਝ ਸੁਣ ਚੁੱਕਾ ਸਾਂ ਤੇਰੀ ਬਾਬਤ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਪਾਸੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਲੋਰ ਵਿਚ ਤੂੰ ਵੇਲੇ ਕੁਵੇਲੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸ ਦਿਆ ਕਰਦਾ ਸੈਂ...ਖੈਰ, ਮੈਂ ਮਤਲਬ ਦੀ ਗੱਲ ਵੱਲ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ।

ਰੁਲੀਆ : (ਡਰ ਦੇ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿਚ) ਮਤਲਬ ਦੀ ਗੱਲ ?

ਯਤੀਸ਼ : ਤੇਰੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ ਮਿਸਤਰੀ... ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ...ਪਰ ਤੂੰ ਇਹ ਖ਼ਿਆਲ ਨਾ ਕਰ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਕੋਈ ਘੁਣਖ ਲੈਣ ਲਈ ਆਇਆ ਹਾਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲ। ਮੈਂ ਜੇ ਆਇਆ ਹਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਦਿਲ ਤੈਨੂੰ ਦਿਖਾ ਲੈਣ ਲਈ...ਦੇਖੋਗਾ ? (ਕੁਝ ਵਕਫ਼ਾ) ਮਿਸਤਰੀ ਸੁਣ...ਤੂੰ ਸੋਚਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਭੇਦ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤੈਥੋਂ ਇਸ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਮੁਮਕਿਨ ਵੀ ਹੈ ਸੀ... ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਤਕਰੀਬਨ ਵੀਹਾਂ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਐਸਾ ਜ਼ਲਜ਼ਲਾ ਜਿਹਾ ਆਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਚਕਨਾਚੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਦਲ ਕੇ ਵੀ...।

ਰੁਲੀਆ : ਯਤੀਸ਼ ਬਾਬੂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹੋ ?

ਯਤੀਸ਼ : ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਵੀ ਤਾਅਲੁਕ ਏ...ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਬੇਪਨਾਹ ਇੱਜ਼ਤ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਵਤਾ ਸਮਝ ਕੇ ਪੂਜਦਾ ਸਾਂ ਪਰ ਮੇਰੇ ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਛੁਰੀ ਫਿਰ ਗਈ...ਜਦ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਇਕ ਰਾਜ਼ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਇਕ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਖ਼ੂਨੀ ਹੈ। ਜੇ ਤੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਏਂ...ਤੇਰੀ ਥਾਵੇਂ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੁੰਦਾ, ਇਹੋ ਕਰਦਾ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਤੇਰੇ ਪਾਸੋਂ ਜਿੰਨਾ ਕੁਝ ਖੋਹਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਸਾਰੇ ਦਾ ਬਦਲਾ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਨਾ ਦੇ ਸਕਾਂ ਮਿਸਤਰੀ...ਪਰ ਜਿੰਨਾ ਕੁਝ ਮੇਰੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਹੈ, ਦੋਣੋਂ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਤੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਖੁੱਸ ਗਿਆ ਏ ਮਿਸਤਰੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਪੁੱਤਰ ਮਿਲ ਜਾਏ ਤਾਂ ਕੀ ਇਸ ਸੌਦੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਵੇਂਗਾ ?

ਰੁਲੀਆ : ਮੈਂ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਤੇਰੀ ਗੱਲ ਯਤੀਸ਼ ਬਾਬੂ।

ਯਤੀਸ਼ : ਸਾਫ਼ ਲਫ਼ਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਅਖਵਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਏਂ ਤਾਂ ਮਿਸਤਰੀ

ਮੈਂ ਰੂਪਾ ਦਾ ਹੱਥ ਆਪਣੇ ਲਈ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ।

(ਰੂਪਾ ਦਾ ਡਸਕੋਰਾ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।)

ਰੁਲੀਆ : ਤੂੰ ਸੁਚੈਣੇ ਕਿਉਂ ਦੀਦੇ ਗਾਲਣ ਡਰੀ ਹੋਈ ਏਂ...ਯਤੀਸ਼ ਬਾਬੂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਮੈਥੋਂ ਜਵਾਬ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਫੇਰ ਸੋਚ ਲਵੋ ਕਿਧਰੇ ਇਹੋ ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਦਾ ਸੁਗਲ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਯਤੀਸ਼ : ਸ਼ਾਇਦ ਤੂੰ ਸੋਚਦਾ ਹੋਵੇਂਗਾ ਮਿਸਤਰੀ ਕਿ ਯਤੀਸ਼ ਕਿਸੇ ਵਕਤੀ ਅਸਰ ਹੇਠ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਵਕਤੀ ਅਸਰ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਵੀ ਹੈ...ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਵਕਤੀ ਹੋਣ। ਸੋ ਮਿਸਤਰੀ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਰੂਪਾ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸੋਨੇ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਤੋਲ ਸਕਾਂ...ਜਦ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਇਸ ਸੋਨੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਹਾਂ...ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਤੋਲ ਕੇ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਖਾਂਗਾ। ਮਿਸਤਰੀ...ਹਾਂ ਕਰੋ ਜੀ।

(ਰੁਲੀਆ ਚੁੱਪ ਹੈ, ਰੂਪਾ ਵੀ ਚੁੱਪ ਹੈ।)

ਯਤੀਸ਼ : ਤੁਸੀਂ ਜਵਾਬ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ?

ਰੁਲੀਆ : (ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਕੇ) ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ...ਓਏ ਭਲਿਆ ਲੋਕਾ ਕਿਧਰ ਏਂ ?

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਕਿਉਂ ਕੀ ਗੱਲ ਏ ਮਿਸਤਰੀ ਰੁਲੀਆ ਸਿੰਘ ?

ਰੁਲੀਆ : ਇਹ ਮੁੰਡਾ ਜਜ਼ਬਾਤ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕੁਝ ਝੱਲੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪਿਆ ਕਰਦਾ ਏ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਫੇਰ ਕਰ ਲੈਣ ਦੇ ਸੂ...ਝੱਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਹੁਣ ਰਹੇ ਕਿਥੇ ਨੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ।

ਰੁਲੀਆ : ਆਹੋ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ...ਇਹਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੈਂ ਦੇ ਵੀ ਕੀ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

ਯਤੀਸ਼ : ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿਉ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕਦਮੀਂ ਚੱਲ ਸਕਾਂ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਮੇਰਾ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਤੇ ਸ਼ੁਭ ਇੱਛਾਵਾਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਨੇ ਯਤੀਸ਼। ਤੇਰੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਆਦਰਸ਼ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ, ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਆਪ ਏਂ।

ਯਤੀਸ਼ : (ਰੁਲੀਆ ਸਿੰਘ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ) ਮਿਸਤਰੀ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਤਿਆਰੀ

ਕਰੋ...ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਇਥੇ ਇਕ ਪਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ।
ਰੁਲੀਆ : ਸਾਡੀ ਤਿਆਗੀ ਦਾ ਕੀ ਏ...ਇਕ ਟਰੰਕੀ ਅਤੇ ਬਿਸਤਰਾ ਏ...ਜਿਥੇ
ਕਹੇਗਾ ਤੁਰ ਪਵਾਂਗੇ।

(ਯਤੀਸ਼ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।)

ਰੁਲੀਆ : (ਰੂਪਾ ਵੱਲ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਜਜ਼ਬਾਤ ਵਿਚ) ਰੂਪਾ ਪੁੱਤਰ ਮੈਨੂੰ ਮੁਆਫ਼
ਕਰ ਦੇ...ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਬੜਾ ਭੈੜਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਰੂਪਾ : ਭਾਈਆ...।

*(ਰੁਲੀਆ ਉਹਨੂੰ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ
'ਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੇਠ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਚੌਹਾਨ ਸੌਟੀ
ਫੜੀ ਬੜੀ ਅਨੋਖੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਏ।)*

ਸੇਠ : ਓਏ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ...ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਕੀ ਗੱਲ ਏ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਬੜਾ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਏਂ ?

ਸੇਠ : ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਨਾ ਹੋਵਾਂ...ਮੇਰਾ ਜਵਾਨ ਪੁੱਤਰ ਉੱਧਲ ਗਿਆ ਏ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਕੁੜੀਆਂ ਉੱਧਲ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਸੁਣਦੇ ਸਾਂ...ਪਰ ਇਹ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦਾ
ਉੱਧਲਨਾ ਤਾਂ ਅੱਜ ਹੀ ਸੁਣਿਆ ਏਂ।

ਸੇਠ : ਉਹ ਉਸ ਝਾਟੇ ਖੁੱਥੀ ਦੇ ਇਸ਼ਕ ਵਿਚ ਉੱਧਲ ਗਿਆ ਏ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਤੂੰ ਨਾ ਉੱਧਲਨ ਦੇਂਦਾ...ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕਰ
ਲੈਂਦਾ।

ਸੇਠ : ਉਹਨੂੰ ਨੂੰਹ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ...ਤੇਰਾ ਦਿਮਾਗ ਤਾਂ ਠੀਕ ਏ ?

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਮੇਰਾ ਦਿਮਾਗ ਤਾਂ ਠੀਕ ਏ ਪਰ ਤੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਕੁਝ
ਹਿੱਲ ਗਿਆ ਏ।

ਸੇਠ : ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਟਿਚਕਰਾਂ ਕਰਨਾ ਏਂ ?

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਨਹੀਂ ਬਈ...ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਹਮਦਰਦੀ ਏ।

ਸੇਠ : ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ...ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਕ ਉਲ੍ਹਾਮਾ ਲੈ
ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਉਲ੍ਹਾਮਾ ?

ਸਾਵਨ ਮੱਲ : ਤੂੰ ਲਿਖਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇ...ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਵਰਗਿਆਂ ਕਈਆਂ ਦੇ
ਘਰ ਉੱਜੜ ਜਾਣਗੇ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਤਾਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਘਰ ਨਾ
ਉੱਜੜੇ। ਇਹ ਉਜਾੜਿਆਂ ਦੀ ਖੇਡ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਵਰਗੇ ਹੀ ਲੋਕ
ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦੇ ਨੇ...ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਉਜਾੜਨ ਦੀ ਸੋਚਦੇ

ਨੇ ਪਰ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਆਪਣਾ ਵੀ ਉੱਜੜ ਜਾਂਦਾ ਏ।

ਸੇਠ : ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਲੈਕਚਰ ਸੁਣਨ ਨਹੀਂ ਆਇਆ...ਇਹ ਦੱਸ ਉਹ ਕਿਧਰ ਗਏ ਨੇ ?

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਕਿਉਂ ਤੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਜਾਣਾ ਏ ?

ਸੇਠ : ਮੇਰੀ ਜੁੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਏ...ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ ਏ...ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੁੱਕੇ ਗਏ ਤਾਂ ਆਪੇ ਆ ਜਾਏਗਾ। ਜਦੋਂ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਭੂਤ ਲੱਥੇਗਾ ਸੂ ਆਪੇ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਏਗਾ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਚਲੋ ਫੇਰ ਆ ਜਾਏਗਾ...ਫਿਕਰ ਕਾਹਦਾ ? ਮੇਰੇ ਲਾਇਕ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੱਸ ਦੇ।

ਸੇਠ : ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਕ ਦਿਨ ਨਿਬੜ ਲਵਾਂਗਾ...ਤੁਸੀਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਬੜਾ ਫਤੂਰ ਪਾਇਆ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਨਿਬੜ ਲਈਂ ਬਈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹੜਾ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਾਂ...ਜਿਹੜਾ ਤੂੰ ਖੋਹ ਲਵੇਂਗਾ...ਤੇ ਜਾ ਹੁਣ, ਕੰਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੋਣਾ ਏ।

ਸੇਠ : ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ...ਪਰ ਯਾਦ ਰੱਖੀਂ ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਲਈ ਤੈਨੂੰ ਇਕ ਦਿਨ ਪਛਤਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ...ਪਛਤਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ।

(ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਸੇਠ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।)

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਤੇ ਸੇਠ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਚੌਹਾਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਂਦਾ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ...ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੱਸ ਚੱਲੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡੀ ਆਵਾਜ਼ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣ...ਪਰ ਇਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਕਿ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸਿਰਫ ਉਹਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਸਗੋਂ ਇਕ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਏ...ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਏ।

ਮੇਰੇ ਨਾਵਲ ਦਾ ਨਾਇਕ ਯਤੀਸ਼ ਹੁਣ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਕਲ ਪਿਆ ਹੈ। ਐਸੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਅੱਗ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਸਕੇਗਾ ? ਕੀ ਇਹ ਬੂਟਾ ਹਰਾ ਰਹਿ ਸਕੇਗਾ ? ਇਹ ਸਵਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ—

ਦਾਵਾ ਅਗਨ ਬਹੁਤ ਤ੍ਰਿਣ ਜਾਲੇ

ਕੋਈ ਹਰਿਆ ਬੂਟ ਰਹਿਉ ਗੀ ?

ਅਰਥਾਤ : ਹੇ ਬਨਸਪਤੀ...ਜੰਗਲ ਦੀ ਅੱਗ ਨੇ ਤੇਰੇ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ

ਸਾੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਏ...ਦੱਸ ਕੀ ਕੋਈ ਤੇਰਾ ਬੂਟਾ ਹਰਿਆ ਵੀ ਹੈ ? ਇਸੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾਟਕ ਦੇ ਦੂਜੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਮਿਲੇਗਾ।

ਅੰਕ ਦੂਸਰਾ

[ਮੰਚ 'ਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਮੰਚ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗੱਲ ਅੱਗੇ ਤੋਰਦਾ ਹੈ।]

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦਾ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹੀ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਇਕ ਦੁਖਦਾਈ ਖ਼ਬਰ ਫੈਲ ਗਈ...ਚੌਹਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਲੜਕਾ ਚਲਾ ਗਿਆ...ਕਿਧਰ ਚਲਾ ਗਿਆ...ਕਿਉਂ ਚਲਾ ਗਿਆ...ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਿੰਨੇ ਮੂੰਹ ਓਨੀਆਂ ਗੱਲਾਂ।

ਪਹਿਲਾ : ਰੁਲੀਆ, ਉਹਦਾ ਕਾਰੀਗਰ...ਜਿਹੜਾ ਚੌਹਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਬੜਾ ਹੀ ਇਤਬਾਰੀ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਤਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਗਾਇਬ ਹੈ...ਆਪਣੀ ਕੁੜੀ ਸਮੇਤ।

ਦੂਸਰਾ : ਇਹ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਤਿਕੜਮ ਦੇ ਸਾਜ਼ ਬਾਜ਼ ਦਾ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਹੈ...ਤਾਂ ਹੀ ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਕੁਆਟਰਾਂ ਵੱਲ ਫੇਰੇ ਮਾਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ...ਮੈਂ ਖੁਦ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਤੱਕਿਆ ਸੀ...ਉਹਦੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਇਕ ਦਿਨ ਛੋਟੇ ਸਾਬੂ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦਿਆਂ।

ਪਹਿਲਾ : ਵੇਖੋ ਜੀ, ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਦੀ ਮੱਤ 'ਤੇ ਪਰਦਾ ਪੈ ਗਿਆ...।

ਦੂਸਰਾ : ਭੜ੍ਹਏ ਨੇ ਜੇ ਝੱਖ ਹੀ ਮਾਰਨੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਸਿਰ ਮਰਦਾ...।

ਪਹਿਲਾ : ਵਿਨਾਸ਼ ਕਾਲੇ ਵਿਪਰੀਤ ਬੁੱਧੀ...।

ਦੂਸਰਾ : ਚੰਗਿਆਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਬੁਰੇ...ਬੁਰਿਆਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਚੰਗੇ...।

ਪਹਿਲਾ : ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੇਖੇ ਸਨ ਅੰਗੂਰਾਂ ਦੀ ਵੇਲ ਨਾਲ ਧਰਕੋਨਿਆਂ ਦੇ ਗੁੱਛੇ ਲਟਕਦੇ ?

ਦੂਸਰਾ : ਤੇ ਉਸ ਨਮਕ ਹਰਾਮ ਮਿਸਤਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਵੇਖੋ...ਜਿਸ ਥਾਲੀ ਵਿਚ ਖਾਣਾ ਉਸੇ ਵਿਚ ਛੋਕ ਕਰਨਾ...ਵਿਚਾਰੇ ਧਰਮ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਚੌਹਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘਰ ਜੰਮ ਪਿਆ ਕਲ ਡੋਬੂ ਪੁੱਤਰ...।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਚੱਲੀਆਂ ਤੇ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਯਤੀਸ਼ ਕਿਧਰ ਗਿਆ। ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਸਿਧਾਰਥ ਸੱਚ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ। ਯਤੀਸ਼ ਸੱਚ ਲਈ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਕਲਿਆ...ਵੇਖੀਏ ਉਹ ਕੀ ਕਰ ਨਿਬੜਦਾ ਏ। ਇਕ ਅਖਾਣ ਏ...ਰਾਜੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ

ਜੇ ਯੋਗੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਭਿੱਖਿਆ ਮਿਲਦੀ
ਏ...ਸਾਡੇ ਯਤੀਸ਼ ਨੂੰ ਕੀ ਮਿਲਿਆ...।

*(ਲਾਈਟ ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਫੋਕਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਮੰਜਾ
ਏ...ਅੱਗੇ ਇਕ ਖੋਖਾ। ਕੋਲ ਅੰਗੀਠੀ 'ਤੇ ਚਾਹ ਬਣ
ਰਹੀ ਏ। ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਧੂੰਆਂ ਹੀ ਧੂੰਆਂ ਹੈ। ਰੂਪਾ ਅੰਗੀਠੀ
ਵਿਚ ਫੂਕ ਮਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਦੀ ਜਿਹੀ ਸਾੜੀ
ਪਾਈ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਮਾਂਗ ਵਿਚ ਸੰਧੂਰ ਹੈ।)*

- ਯਤੀਸ਼ : (ਖੰਘਦੇ ਹੋਏ) ਰੂਪਾ ਇਹ ਧੂੰਆਂ ਬੰਦ ਵੀ ਹੋਏਗਾ ਕਿ ਨਹੀਂ ?
ਰੂਪਾ : ਧੂੰਆਂ ਬੰਦ ਕਿਥੋਂ ਹੋਵੇ, ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਹ ਹੋਵੇ ਤਾਂ
ਹੀ ਨਾ...ਤੁਸੀਂ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਬਾਹਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਫਿਰ ਤੁਰ ਆਉਂਦੇ।
ਯਤੀਸ਼ : ਬਾਹਰ ਤੁਰ ਫਿਰ ਆਵਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਕੌਣ ਲਿਖੇਗਾ ? ਜੇ
ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨਾ ਲਿਖੀਆਂ ਤਾਂ ਨੌਕਰੀ ਕੌਣ ਦੇਵੇਗਾ ?
ਰੂਪਾ : ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਨੇ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਲਿਖਦੇ...ਪਰ ਨੌਕਰੀ ਹੁਣ
ਤਕ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ?
ਯਤੀਸ਼ : ਝੱਲੀਏ...ਛੋਟੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਤਾਂ ਕਈ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ...ਪਰ ਮੈਂ
ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਮਿਲੇ।
ਰੂਪਾ : ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਗਈ ਤਾਂ ਇਸ ਕਾਲ ਕੋਠੜੀ ਤੋਂ
ਛੁਟਕਾਰਾ ਮਿਲ ਜਾਏਗਾ।
ਯਤੀਸ਼ : ਕਿਉਂ ਤੰਗ ਪੈ ਗਈ ਏ ?
ਰੂਪਾ : ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ...ਮੈਂ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਦੀ ਜੰਮੀ ਹਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ
ਕੋਠੜੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਗਿੱਝੀ ਹੋਈ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਡੀ ਸਿਹਤ ਦਾ
ਮੈਨੂੰ ਫਿਕਰ ਏ...ਵੇਖਦੀ ਪਈ ਆਂ ਕਿੰਨੇ ਲਿੱਸੇ ਹੋ ਗਏ ਹੋ।
ਯਤੀਸ਼ : ਬਸ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਏ...ਨੌਕਰੀ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ
ਕਵਾਰਟਰ ਜਾਂ ਬੰਗਲਾ ਮਿਲ ਜਾਏਗਾ। ਉੱਝ ਤੂੰ ਨਾਲ ਏਂ ਤਾਂ ਇਹ
ਥਾਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਵਰਗਾਂ ਵਰਗੀ ਏ...ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਦੀ ਸੋਚਿਆ ਵੀ
ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਹਨੀਮੂਨ ਦੇ ਦਿਨ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਰਮਣੀਕ ਥਾਂ
'ਤੇ ਲੰਘਣਗੇ।
ਰੂਪਾ : ਇਹ ਹਨੀਮੂਨ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਏ ਜੀ ?
ਯਤੀਸ਼ : ਅਮੀਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਚੋਚਲਾ ?
ਰੂਪਾ : ਚੋਚਲਾ ?
ਯਤੀਸ਼ : ਆਹੋ...ਜਦੋਂ ਅਮੀਰਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ
ਪਹਾੜਾਂ ਜਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਵਰਗੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ

ਨੇ...ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ।

ਰੂਪਾ : ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਕੀ ਕਰਦੇ ਨੇ ਜੀ ?

ਯਤੀਸ਼ : ਕਲੋਲ...ਨਿੱਕੀਆਂ-ਨਿੱਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ...ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੂੰ ਤੇ ਮੈਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਰੂਪਾ : ਛੱਡੋ...ਅਸੀਂ ਵੀ ਕੋਈ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ?

ਯਤੀਸ਼ : ਅੱਛਾ ਇਹ ਦੱਸ...ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਦੀ ਏ ?

ਰੂਪਾ : ਜੋ ਅੱਗੇ ਕਰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸਾਂ...ਜਦੋਂ ਭਾਈਆ ਕੰਮ 'ਤੇ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਯਤੀਸ਼ : ਤੇਰੇ ਭਾਈਏ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਕੋਈ ਚਿੱਠੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ ?

ਰੂਪਾ : ਆਸਾਮ ਜਾ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਵੈਲੀਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੁੱਧ ਬੁੱਧ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਹੋਣੀ।

ਯਤੀਸ਼ : ਮੈਂ ਤਾਂ ਬਥੇਰਾ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਥੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ...ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਕ ਦਿਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰੇ।

ਰੂਪਾ : ਉਹਨੇ ਤੇ ਆਪਣਾ ਭਾਰ ਲਾਹੁਣਾ ਸੀ, ਲਾਹ ਕੇ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋ ਗਏ ਨੇ।

ਯਤੀਸ਼ : ਆਹੋ...ਹੁਣ ਮੈਂ ਜਾਣਾ ਜਾਂ ਉਹ ਭਾਰ ਜਾਣੇ।

ਰੂਪਾ : ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ ਮਹਾਰਾਜ...ਇਹ ਭਾਰ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਬੋਝ ਨਹੀਂ...ਤੁਹਾਡਾ ਕੁਝ ਸੁਆਰੇਗੀ ਹੀ ਤੇ ਇਹ ਕਾਗਜ਼ ਕਰੋ ਪਰ੍ਹਾਂ...ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਾਹ ਪਿਆਵਾਂ...ਪੀਓਗੇ ਤਾਂ ਯਾਦ ਕਰੋਗੇ।

ਯਤੀਸ਼ : ਕਿਉਂ...ਕੋਈ ਖਾਸ ਏ ?

ਰੂਪਾ : ਆਹੋ ਅੱਜ ਖੰਡ ਦੀ ਥਾਂ ਗੁੜ ਦੀ ਬਣੀ ਏ।

ਯਤੀਸ਼ : ਕਿਉਂ ਕੱਲ੍ਹ ਖੰਡ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲੀ ਰਾਸ਼ਨ ਦੀ ?

ਰੂਪਾ : ਕਿਥੇ ਮਿਲੀ ? ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਡੀਪੂ 'ਤੇ ਲੱਗ ਗਿਆ...ਜਦੋਂ ਵਾਰੀ ਆਈ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਮੁੱਕ ਗਈ ਏ...ਕੱਲ੍ਹ ਮਿਲੇਗੀ। ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਸੀ...ਪਰ ਬੰਦੀ ਜਨਾਬ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀ ਬੱਧੀ ਹੋਈ ਏ...ਬਲੈਕ ਵੱਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੂੰਹ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਗੁੜ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰ ਏ।

ਯਤੀਸ਼ : ਫੇਰ ਤਾਂ ਇਸ ਗੁੜ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਸਵਾਦ ਹੋਵੇਗਾ ?

ਰੂਪਾ : ਅਸੂਲ ਦੀ ਚਾਸ਼ਨੀ ਜੋ ਚੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਏ ਇਸ ਉੱਤੇ।

ਯਤੀਸ਼ : ਰੂਪਾ...ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਅਸੂਲ ਬਣਾ ਲਈਏ ਕਿ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦਣੀ ਤੇ ਬਲੈਕ ਹੋਵੇ ਹੀ ਨਾ ਕਦੀ।

(ਰੂਪਾ ਹੱਸਦੀ ਏ।)

ਯਤੀਸ਼ : ਤੂੰ ਹੱਸਦੀ ਏਂ ?

ਰੂਪਾ : ਹੋਰ ਕੀ ਕਰਾਂ ? ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਸੱਚੀ ਮੈਨੂੰ ਹਾਸਾ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਏ। ਖੰਡ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲੈਣੀ ਸ਼ੱਕਰ ਪੀਣੀ ਏ...ਚੰਗੇ ਮਕਾਨ ਲਈ ਪਗੜੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ...ਇਸ ਧੂੰਏਂ ਵਾਲੀ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਏਂ...ਏਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਏ...ਓਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਏ।

ਯਤੀਸ਼ : ਦੇਖ ਲਈਂ ਕਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਹੀ ਮੁੱਲ ਪੈਣਾ ਏ...ਦੇਖ ਅੱਜ ਜਿਸ ਨੌਕਰੀ ਵਾਸਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲੱਗਾ ਹਾਂ...ਉਸ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਤਜਰਬਾ ਚਾਹੀਦਾ ਏ...ਜਿਹੜਾ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਕੋਠੀ ਬਣਵਾਉਂਦਿਆਂ ਮੈਂ ਲਿਆ ਏ। ਇਕ ਵੱਡੀ ਸਰਕਾਰੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਬਣਨੀ ਏਂ...ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਚਾਹੀਦੇ ਨੇ।

ਰੂਪਾ : ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ...ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਨਾਂ ਏ...ਇਹਦਾ ਕੀ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਏ ?

ਯਤੀਸ਼ : ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਹੁੰਦਾ ਏ ਕਿ ਕੰਮ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਕਰਨਾ...ਦੇਖਣਾ ਕਿ ਠੇਕੇਦਾਰ ਸੀਮੇਂਟ ਪੂਰਾ ਵਰਤਦਾ ਹੈ...ਲੋਹਾ ਚੰਗਾ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕੰਮ ਮਿਥੇ ਹੋਏ ਮਿਆਰ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ।

ਰੂਪਾ : ਯਾਨਿ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰੋਗੇ ਕਿ ਉਹ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾ ਕਰਨ।

ਯਤੀਸ਼ : ਹਾਂ, ਬਸ ਕੁਝ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ।

ਰੂਪਾ : ਫੇਰ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਸੂਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ।

ਯਤੀਸ਼ : ਆਹੋ...ਬਸ ਇਕ ਵਾਰੀ ਇਹ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਸਹੀ।

(ਯਤੀਸ਼ ਫੇਰ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਧਰ ਉਧਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਰੂਪਾ ਫੇਰ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਕੋਲ ਜਾ ਬੈਠਦੀ ਹੈ।)

ਰੂਪਾ : ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਬੈਠੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੀਆਂ ਕਿ ਕੁੜੀਏ ਤੇਰਾ ਘਰਵਾਲਾ ਕੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ? ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੱਡੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਨੇ...ਬੜਾ ਰੋਹਬ ਪਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ।

ਯਤੀਸ਼ : ਤੂੰ ਝੂਠ ਕਾਹਨੂੰ ਬੋਲਣਾ ਸੀ ?

ਰੂਪਾ : ਲੈ...ਇਸ ਵਿਚ ਝੂਠ ਕਾਹਦਾ ਏ...ਅੱਜ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਵੱਡੇ ਦਫ਼ਤਰ

ਵਿਚ ਲੱਗ ਹੀ ਜਾਓਗੇ।

ਯਤੀਸ਼ : ਤੈਨੂੰ ਪੂਰੀ ਉਮੀਦ ਏ ?

ਰੂਪਾ : ਤੇ ਹੋਰ...(ਭਾਂਡੇ ਸਾਂਭਦੀ ਹੋਈ) ਅੱਛਾ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਚਿਰ ਇਥੇ ਹੀ ਹੋ ਨਾ...?

ਯਤੀਸ਼ : ਕਿਉਂ ?

ਰੂਪਾ : ਮੈਂ ਜ਼ਰਾ ਖੰਡ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰ ਆਵਾਂ...ਨਾਲੇ ਪੀਪੀ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਆਵਾਂਗੀ...ਇੰਝ ਵਾਰੀ ਜਲਦੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਯਤੀਸ਼ : ਅੱਛਾ ਜਲਦੀ ਆ ਜਾਵੀਂ...ਮੈਂ ਤਾਂ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਰੂਪਾ : ਕੀ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਹੋਰੀਂ ਇਥੇ ਆਏ ਹੋਏ ਨੇ ?

ਯਤੀਸ਼ : ਆਹੋ...ਕੱਲ੍ਹ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਮਿਲ ਗਏ ਸਨ...ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਨਾਵਲ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਲੱਗੇ...ਫੇਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਸਵੇਰੇ ਆਵਾਂਗਾ ਤੇ ਸਾਰਾ ਪਲਾਟ ਆ ਕੇ ਸੁਣਾਵਾਂਗਾ।

ਰੂਪਾ : ਤੁਸੀਂ ਫੇਰ ਕੀ ਕਿਹਾ ?

ਯਤੀਸ਼ : ਮੈਂ ਆਖਿਆ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਣਾ।

ਰੂਪਾ : ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਕੀ ਸਮਝਣਗੇ।

ਯਤੀਸ਼ : ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੀ ਸਮਝਣਾ ਏਂ...ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕੁਝ ਭੁੱਲਿਆ ਹੋਇਆ ਏ।

ਰੂਪਾ : ਅੱਛਾ ਮੇਰੇ ਆਉਣ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਨਾ ਦੇਣਾ।

ਯਤੀਸ਼ : ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਂਦਾ...ਉਂਝ ਤੂੰ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ...ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਵਲ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਫੇਰ ਸਾਰੀ ਦਿਹਾੜੀ ਲੰਘੀ ਸਮਝੋ। ਲੇਖਕ ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਰਚਨਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗਦਾ ਏ ਤੇ ਫੇਰ ਉਸ ਨੂੰ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਕੋਈ ਸੁੱਧ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ।

(ਬਾਹਰੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਏ—ਬਰਖੁਰਦਾਰ ਯਤੀਸ਼ ਘਰ ਹੀ ਏ ਨਾ ? ਯਤੀਸ਼ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।)

ਯਤੀਸ਼ : ਆਓ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ...ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਹੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਾਂ।

ਰੂਪਾ : ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਜੀ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਧੀਏ...ਰਾਜ਼ੀ ਏਂ ਨਾ ?

ਰੂਪਾ : ਬਿਲਕੁਲ ਜੀ।

ਯਤੀਸ਼ : ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਪਏ ਕਰਦੇ ਸਾਂ...ਇਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਇਹਦੇ ਆਉਣ ਤਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਾਣ ਨਾ ਦੇਵਾਂ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਕਿਉਂ...ਇਹ ਕਿਧਰ ਚੱਲੀ ਏ ?

ਰੂਪਾ : ਖੰਡ ਦੇ ਡਿੱਪੂ ਤਕ ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਅੱਛਾ ਅੱਛਾ...ਹੋ ਆ ਧੀਏ...ਮੈਂ ਵੀ ਤੇਰੀ ਉਡੀਕ ਕਰਾਂਗਾ ।

(ਰੂਪਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਨਿੱਠ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।)

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਕਿਉਂ ਬਰਖੁਰਦਾਰ...ਇਸ ਬਗੈਰ ਰੋਸ਼ਨਦਾਨ ਦੀ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਚੌਹਾਨ ਭਵਨਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਤਾਂ ਬੜੀ ਆਉਂਦੀ ਹੋਣੀ ਏ ?

ਯਤੀਸ਼ : ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ...ਜਦ ਛੱਡਿਆ ਗਰਾਂ ਫੇਰ ਕੀ ਲੈਣਾ ਨਾ...ਉੱਝ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਏ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਮੀਰਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਅਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਕੀ ਫ਼ਰਕ ਏ ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਕਿਉਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ?

ਯਤੀਸ਼ : ਅੱਗੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਨਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੀ ਕਦੋਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ । ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਥਾਂ ਪਏ ਵੇਖਦੇ ਹੋ...ਵਿਹੜੇ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਅਠਾਰਾਂ ਕੋਠੜੀਆਂ ਹਨ । ਨਾ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਿਕਾਸ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ...ਨਾ ਕਿਧਰੇ ਧੁੱਪ ਲੱਗਣ ਲਈ ਰੋਸ਼ਨਦਾਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਠਾਰਾਂ ਕੋਠੜੀਆਂ ਵਿਚ ਹਿਸਾਬ ਲਾਈਏ ਤਾਂ ਤਕਰੀਬਨ ਸੱਤਰ ਜੀਅ ਵੱਸਦੇ ਨੇ । ਏਨੀ ਹੀ ਥਾਂ ਵਿਚ ਅਮੀਰਾਂ ਦੀ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਜੀਅ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਇਕ ਤੇ ਪੈਂਤੀ ਦਾ ਫ਼ਰਕ ਏ...ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ ਦੀ ਅੱਯਾਸ਼ੀ ਤੇ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ । ਪਰ ਹਾਲੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ...ਹਾਲੀ ਵੀ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਾਰਾ ਧਨ ਸਾਂਭ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ ਵਿਚ ਪਾ ਲੈਣ । ਹਾਲੀ ਵੀ ਮੋਇਆਂ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਲਵਾ ਕੇ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਖੋਹਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਯਤੀਸ਼...ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਮੈਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾਵਾਦੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ...ਤੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਭੈੜ ਹੀ ਭੈੜ...ਖੋਟ ਹੀ ਖੋਟ ਦਿੱਸਣ ਲੱਗ ਪਏ ਨੇ...ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲਿਖਤ ਨਿਰਾਸ਼ਾਵਾਦ ਦੀ ਨਹੀਂ...ਬਲਕਿ ਸਪਾਟਵਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਨ-ਬਿਨ ਓਹੀ ਕੁਝ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਜੋ ਕੁਝ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ

ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾ ਰਹੇ ਨੇ। ਖੈਰ ਇਹ ਦੱਸ ਕੋਈ ਨੌਕਰੀ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਹੋਇਆ।

ਯਤੀਸ਼ : ਕਿਥੇ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ...ਬੜੀ ਥਾਂ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਨੇ...ਹਰ ਥਾਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਦਾ ਹੀ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ। ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਧੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੱਚ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਆਸ ਬਿਲਕੁਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਏ...ਜੋ ਕੁਝ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪੂੰਜੀ ਸੀ ਉਹ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਵਿਚ ਖਰਚ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਏ...ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਹੋਰ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਪਰ ਰੂਪਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬੜੀਆਂ ਆਸਾਂ ਨੇ।

ਯਤੀਸ਼ : ਰੂਪਾ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀਆਂ...ਉਹ ਅੱਗੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਸਮਝਦੀ ਏ...ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਸੋਚਦੀ ਏ ਕਿ ਉਹ ਆਰਾਮ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਛੱਡ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਘੁਟਣ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਹਦੇ 'ਤੇ ਹੈ। ਉਹ ਬਹੁਤਾ ਮਹਿਸੂਸ ਨਾ ਕਰੇ ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਦੁਖੀ ਨਾ ਕਰੇ...ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਰੋਜ਼ ਉਹਨੂੰ ਝੂਠ-ਮੂਠ ਆਸਾਂ ਬੰਨ੍ਹਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਦ ਤਕ ਚੱਲੇਗਾ ?

ਯਤੀਸ਼ : ਚਲਦਾ ਜਾਏਗਾ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਕੰਮ ਥੋੜੇ ਨਹੀਂ... ਜੇ ਨੌਕਰੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਿਹਨਤ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ...ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਦੁਖਾਂਤ ਹੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਭੱਜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ...ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਏ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਰੱਬ ਕਰੇ ਤੇਰਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਾਇਮ ਰਹੇ...ਤੇ ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਵੇਂ।

ਯਤੀਸ਼ : ਤੁਸੀਂ ਸੁਣਾਓ...ਹੁਣ ਕਿਹੜਾ ਨਵਾਂ ਨਾਵਲ ਲਿਖ ਰਹੇ ਹੋ...ਉਹਦਾ ਪਲਾਟ ਕੀ ਏ ?

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਬਰਖੁਰਦਾਰ...ਜੋ ਕੁਝ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਬੀਤ ਰਿਹਾ ਏ...ਓਹੀ ਮੇਰੇ ਨਵੇਂ ਨਾਵਲ ਦਾ ਪਲਾਟ ਏ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਦਾ ਮੈਂ ਨਾਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕੋਈ ਹਰਿਆ ਬੂਟ ਰਹਿਉ ਗੀ।

ਯਤੀਸ਼ : ਬੜਾ ਅਜੀਬ ਨਾਂ ਏ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਇਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਅੱਧੀ ਤੁਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤੁਕ ਹੈ—ਦਾਵਾ ਅਗਨ ਬਹੁਤ ਤ੍ਰਿਣ ਜਾਲੇ, ਕੋਈ ਹਰਿਆ ਬੂਟ ਰਹਿਉ ਗੀ ॥ ਦਾਵਾ ਨਾਲ ਜਾਂ ਦਾਵਾ ਅਗਨ ਦਾ ਸ਼ਬਦੀ ਅਰਥ ਹੈ ਜੰਗਲ

ਦੀ ਅੱਗ...ਉਹ ਅੱਗ ਜਿਹੜੀ ਬਾਹਰੋਂ ਕਿਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਜੰਗਲ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ...ਜਦੋਂ ਝੱਖੜਾਂ, ਤੂਫਾਨਾਂ ਕਰਕੇ ਦਰਖਤ ਆਪੋ ਵਿਚ ਖਹਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਰਗੜਾਂ ਖਾਂਦਿਆਂ-ਖਾਂਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਚੰਗਿਆੜੇ ਪੈਦਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਨੇ।

ਯਤੀਸ਼ : ਬੜੀ ਡੂੰਘੀ ਗੱਲ ਏ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਯਤੀਸ਼...ਜਦੋਂ ਇਕ ਲੰਮੀ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਤਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵੱਲ ਤੱਕਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਮੈਨੂੰ ਨਿਰੀ ਪੁਰੀ ਦਾਵਾ ਨਲ ਵਿਖਾਈ ਦੇਂਦੀ ਹੈ।

ਯਤੀਸ਼ : ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ...ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਦ ਵਿਵਾਦ ਕਰਦਾ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਏਨਾ ਹਨੇਰਾ ਨਕਸ਼ਾ ਨਾ ਖਿੱਚੋ ਦੇਸ਼ ਦਾ...ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧਿਆਨ ਭਾਖੜਾ ਡੈਮ ਵੱਲ ਦਿਵਾਉਂਦਾ...ਲੋਹੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਵੱਲ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਤਰੱਕੀ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ...ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪਾ-ਧਾਪੀ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਸਿਉਂਕ ਇਸ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ...ਉਹ ਅੱਗੋਂ ਭਾਖੜਾ ਡੈਮ ਵਰਗੇ ਲੋਹੇ ਤੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਪਹਾੜ ਸਿਰਫ਼ ਰੇਤ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਬਣ ਕੇ ਵਹਿ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤੇ ਇਕ ਐਸਾ ਹੜ੍ਹ ਆਏਗਾ ਜੋ ਸਭ ਕੁਝ ਨੂੰ ਡੋਬ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਵੇਗਾ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਯਤੀਸ਼...ਮੈਨੂੰ ਤੀਹ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਨੇ ਲਿਖਦਿਆਂ...ਸਮਾਜ ਦੇ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਭੈੜ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਲਿਖਿਆ, ਪਰ ਮੈਂ ਕਦੀ ਵੀ ਉਤਨਾ ਉਦਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸਾਂ ਜਿਤਨਾ ਅੱਜ ਹਾਂ...ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿਚੋਂ ਘੜੀ-ਮੁੜੀ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਅੱਗ ਏ...ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੁੱਖ ਨੂੰ ਇਕ ਵੱਢਿਉਂ ਸਾੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ? ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਣਗਿਣਤ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਸਦਕਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਭੰਗ ਦੇ ਭਾੜੇ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ? ਹਾਲਾਤ ਇਥੋਂ ਤਕ ਆ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਦੋਂ ਇਹ ਅਮੀਬੇ ਨੀਵੇਂ ਹੋਣਗੇ ਜਾਂ ਹੋਣਗੇ ਵੀ ਕਿ ਨਹੀਂ ?

ਯਤੀਸ਼ : ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ?

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਜਨਤਾ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਕਦੀ ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਮਿਲੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਯਤੀਸ਼ : ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੁਹਾਡਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਏ।

ਮੈਂ ਯਤਨ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਉਤਰਾਂ।
 ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ...ਤੇ ਯਤੀਸ਼ ਇਕ ਗੱਲ ਆਖਾਂ...ਰੂਪਾ ਕੋਲੋਂ ਕਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ
 ਛੁਪਾਇਆ ਕਰ...ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣਾ।
 ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ...ਉਸ ਵਿਚ ਹਰ ਤੂਫਾਨ ਦਾ
 ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਹੈ।

ਯਤੀਸ਼ : ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਇੰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਫਿਰ ਚੁੱਪ
 ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ...ਕਿ ਕੀ ਪਤਾ ਇਹ ਮਾਸੂਮ ਕਲੀ
 ਅਸਲੀਅਤ ਦੀ ਤੱਤੀ ਹਵਾ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਵੀ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ?
 ਅੱਛਾ...ਤੁਸੀਂ ਇਥੇ ਬੈਠੋ...ਰੂਪਾ ਆਉਂਦੀ ਹੀ ਹੋਣੀ ਏਂ। ਮੈਂ ਇਕ
 ਕੁਲਫੀਆਂ ਵਾਲੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਸਾਈ ਦੇ ਕੇ ਆਇਆ ਸਾਂ...ਜੇ ਦੇਰ
 ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਫੇਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਲੱਗਾ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਕੀ...ਤੂੰ ਹੁਣ ਕੁਲਫੀਆਂ ਵੇਚੇਗਾ ?

ਯਤੀਸ਼ : ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ...ਜਦੋਂ ਨੱਚਣ ਹੀ ਲੱਗੀ ਫੇਰ ਘੁੰਡ ਕਾਹਦਾ। ਨਾਲੇ
 ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨੂੰ ਪਰਖੋ...ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਇਥੇ ਤੁਹਾਨੂੰ
 ਲਿਖਣ ਵਾਸਤੇ ਮਿਲੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਨਰਕ ਦੀਆਂ
 ਬੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਨੇ...ਪਰ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨਰਕ ਨਾਲੋਂ
 ਵੱਧ ਹੋਰ ਕਿਹੜਾ ਨਰਕ ਹੋਏਗਾ।

*(ਯਤੀਸ਼ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਅੱਗੇ
 ਆ ਕੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।)*

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਤੇ ਮੇਰਾ ਨਾਇਕ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈ ਚੁੱਕਿਆ
 ਹੈ। ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਹੈ...ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ
 ਦੀ ਹਰ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਚੇਤ ਹੈ। ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਉਹ
 ਕਿਸੇ ਲੀਡਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਬਿਆਨ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ—‘ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੂੰ
 ਹਰਗਿਜ਼ ਵਧਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏਗਾ...ਜ਼ਖੀਰੇਬਾਜ਼ਾਂ ਤੇ
 ਮੁਨਾਫ਼ਾਖੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਵਪਾਰੀ
 ਲੋਕ ਜੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋਕ-ਮਾਰੂ ਹਰਕਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਨਾ ਆਏ ਤਾਂ
 ਹਕੂਮਤ ਸਾਰਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈ ਲਵੇਗੀ...ਜ਼ਖੀਰੇ
 ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਏ ਜਾਣਗੇ... ਮੁਜ਼ਰਮ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ
 ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਹਕੂਮਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੌਕਸ ਹੈ। ਹਕੂਮਤ
 ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਕ ਵੀ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਭੁੱਖਾ ਜਾਂ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ
 ਦੇਵੇਗੀ...ਪਰ ਅਸਲੀਅਤ ਜੋ ਉਹਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ, ਉਹ ਹੋਰ ਹੈ।
 ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਉਹ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ...ਉਹਦੇ ਸੀਨੇ

ਵਿਚ ਦਾਤੀਆਂ ਫਿਰ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਅੱਡੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਚੋਟੀ ਤਕ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਸਨਅਤੀ ਤਬਕੇ ਉੱਤੇ ਕਹਿਰ ਚੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਨਿਪੁੰਸਕਤਾ ਉੱਤੇ ਉਹ ਡਾਢਾ ਹੀ ਤਿਲਮਲਾ ਕੇ ਸੋਚਦਾ।

‘ਕਿਤਨੀ ਬੁਜ਼ਦਿਲ ਹੈ ਇਹ ਸਾਡੀ ਹਕੂਮਤ, ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮਾਨਵ ਪੱਖੀ ਰਾਕਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦਿਨ ਫ਼ਾਂਸੀ ਲਟਕਾ ਦਿੰਦੀ...ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਮੀਨੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਵਿਚ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਮੂੰਹ ਜ਼ੋਰ ਹੋਈ ਚਲੀ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ ਛੱਤ ਹੇਠ ਰੱਖਣਾ ਹੈ...ਜਿਹੜੀ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਦੋ ਮੁੱਠੀ ਅਨਾਜ ਤੇ ਚੁਟਕੀ ਖੰਡ ਲਈ ਤਰਸਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਵੀ ਜ਼ਬਾਨੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਖਰਚ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਕਰਨ ਜੋਗੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਯਤੀਸ਼ ਲਈ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਸਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ...ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮਕਾਨ ਬਾਰੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ...ਤੀਜਾ ਸਿਹਤ ਉਸ ਦੀ ਢਿੱਲੀ ਹੋਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਦੁੱਖ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦੇ ਹੱਡਾਂ ਨੂੰ ਖਾਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ...ਇਹ ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਸੂਰਜ ਆਪਣੇ ਹਮਵਤਨਾਂ ਦੇ ਕਸ਼ਟਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਵਾਧਾ ਤੇ ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਵਿਚ ਰੂਪਾ।

(ਰੂਪਾ ਪੀਪੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੰਚ 'ਤੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਸੀਨਾ ਪੂੰਝਦੀ ਹੈ। ਫੇਰ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਖੜੋਤੇ ਵੇਖ ਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੇਂਦੀ ਹੈ।)

ਰੂਪਾ : ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ...ਉਥੇ ਖੜੋਤੇ ਕੀ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹੋ ?

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : (ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਚੌਂਕਦੇ ਹੋਏ) ਆ ਗਈ ਏਂ ਰੂਪਾ ਬੇਟੀ ?

ਰੂਪਾ : ਆਹੋ...ਇਹ ਖੰਡ ਵਾਲਾ ਸਿਆਪਾ ਮੁਕਾ ਆਈ ਹਾਂ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਸਿਆਪਾ ?

ਰੂਪਾ : ਸਿਆਪਾ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ...ਮੋਇਆ ਡੀਪੂ ਵਾਲਾ ਤੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਬੜਾ ਰਾਜ਼ੀ ਏ...ਘੜੀ-ਮੁੜੀ ਐਨਕ ਉਤਾਂਹ ਚੁੱਕ ਕੇ ਇੰਝ ਵੇਖਦਾ ਏ...ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾ ਹੀ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ...ਇਕ ਦਿਨ ਦੀਦੇ ਕੱਢ ਕੇ ਹੱਥ ਫੜਾਵਾਂਗੀ ਸੂ...ਮਰ ਜਾਣੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਧੀ-ਭੈਣ ਨਹੀਂ ਹੈਗੀ ਲਗਦੀ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਚੱਲ...ਇਹ ਦੱਸ ਖੰਡ ਲੈ ਆਈ ਏਂ ਨਾ...?

ਰੂਪਾ : ਉਹ ਤਾਂ ਲੈ ਆਈ ਹਾਂ...ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਬੂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼-ਰੋਜ਼ ਗੁੜ ਦੀ ਚਾਹ ਬੋੜਾ ਪਿਆਉਣੀ ਏ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਮੇਰਾ ਸਾਥ...ਤੇਰਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਉਹ ?
 ਰੂਪਾ : ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੀ ਏ...ਜਦੋਂ ਚਾਰ ਫੇਰੇ ਲੈ ਲਏ, ਫੇਰ ਲਗਨੋਂ ਕੋਈ ਕਸਰ ਰਹਿ ਗਈ...ਪਰ ਤੁਹਾਡਾ ਉਹ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੱਗਦਾ ਏ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਕਿਉਂ ?
 ਰੂਪਾ : ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਸੱਚ-ਸੱਚ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸਦਾ ਏ ਪਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬੜੇ ਫੌੜ ਮਾਰਦਾ ਏ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਫੌੜ ?
 ਰੂਪਾ : ਹੋਰ ਕੀ ? ਉਹਦਾ ਖਿਆਲ ਏ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ...ਪਰ ਉਹ ਪਤਨੀ ਕਾਹਦੀ ਜਿਹੜੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦਾ ਦੁੱਖ ਨਾ ਸਮਝੇ। ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਬੜਾ ਚਲਾਕ ਬਣਦਾ ਏ ਪਰ ਮੈਥੋਂ ਕੁਝ ਭੁੱਲਿਆ ਹੋਇਆ ਏ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਆਖਰ ਗੱਲ ਕੀ ਹੋਈ ਏ ?
 ਰੂਪਾ : ਗੱਲ ਇਕ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੱਸਾਂ...ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਤਕ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਪਹਿਲੇ ਤਾਂ ਬੜੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਬੋਲ ਰਹੀ ਸੀ...ਉਹ ਫੌੜ ਮਾਰਦਾ ਏ ਤੇ ਉਹ ਹੁਣ 'ਉਨ੍ਹਾਂ' ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਏ।
 ਰੂਪਾ : ਕਦੀ ਕਦੀ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਕ ਅਮੀਰਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਯਤੀਸ਼ ਲੱਗਦਾ ਏ। ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਤੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਵਾਂ...ਪਰ ਫੇਰ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਏ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਪਤੀ ਏ...ਫੇਰ ਮੈਂ ਤੂੰ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹਾਂ ਪਰ ਆਦਮੀ ਉਹ ਝੂਠਾ ਜੇ...ਹਾਂ, ਜਦ ਵੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਮੁੜਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਟੱਪਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖੂਬ ਰਉਂ ਵਿਚ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਨੇ (ਨਕਲ ਲਾ ਕੇ) ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਧੀਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਐਤਕਾਂ ਤਾਂ ਅਫਸਰ ਨੇ ਪੂਰੀ ਉਮੀਦ ਦਿਵਾਈ ਹੈ...ਬਸ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲੀ ਕਿ ਮਿਲੀ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਤੇ ਤੂੰ ਇਤਬਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਏਂ ?
 ਰੂਪਾ : ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਝੂਠਾਂ 'ਤੇ ਮਿੱਠਾ-ਮਿੱਠਾ ਹੱਸ ਛੱਡਦੀ ਹਾਂ, ਪਰ ਦਿਲ ਵਿਚ ਆਖਦੀ ਹਾਂ—ਬੁੱਧੂਆ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਅੱਲ੍ਹੜ ਸਮਝਦਾ ਏਂ...(ਫੇਰ ਸੰਜੀਦਾ ਹੋ ਕੇ) ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਫਿਕਰ ਹੋ ਗਿਆ ਏ...ਹੁਣ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ...ਸਗੋਂ ਉਹ ਜਦੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੋਝੇ ਵਿਚ ਭਨਘੜ ਖੜਕਦਾ ਏ ਤੇ ਚਿਹਰਾ ਬਹੁਤ ਥੱਕਿਆ ਹੁੰਦਾ ਏ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਐਸਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ...ਜਿਸ

ਬਾਰੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਦਿਆਂ ਸ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਨੇ...ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦੁੱਖ
ਏ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ
ਦੀ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹਾਂ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਤੂੰ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪਈ ਸੋਚਦੀ ਏਂ ਰੂਪਾ ?

ਰੂਪਾ : ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਝ ਸਮਝਾਵਾਂ ਕਿ ਪਤੀ ਤੇ ਪਤਨੀ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਸੁੱਖ
ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦਾ...ਸਗੋਂ ਇਕ ਦੂਜੇ
ਦਾ ਦੁੱਖ ਵੰਡਾਉਣ ਲਈ...ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਮਾਲਾ ਪਾਈ
ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਪਰ ਤੂੰ ਵੀ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ।

ਰੂਪਾ : ਜੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਦੱਸਾਂ...ਹੁਣ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਇਹ
ਬੋਝਾ ਦੱਸ ਸਕਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਾ ਏ
ਤਾਂ ਮੈਂ ਲਾਂਡਰੀ ਤੋਂ ਕੱਪੜੇ ਲਿਆ ਕੇ ਰਫੂ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਘਰ
ਦਾ ਖਰਚਾ ਚਲਦਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ...ਤੇ ਤੇਰਾ ਕੀ ਖਿਆਲ ਏ ਯਤੀਸ਼ ਨੂੰ ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ?

ਰੂਪਾ : ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪਤਾ ਬੋਝਾ ਲੱਗਣ ਦੋਂਦੀ ਹਾਂ...ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ
ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੰਮ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਕੱਪੜੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਆਉਂਦੀ ਹਾਂ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਤੂੰ ਉਹਨੂੰ ਬੜਾ ਬੁੱਧੂ ਸਮਝਦੀ ਏਂ ?

ਰੂਪਾ : ਆਹੋ...ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਬੁੱਧੂ ਹੀ ਨੇ...ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹੋ
ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪਤਾ...ਉਂਝ ਵੀ ਮਰਦ ਤੀਵੀਆਂ
ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਕਰਕੇ ਬੁੱਧੂ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਰੂਪਾ...ਤੈਨੂੰ ਇਕ ਗੱਲ ਆਖਾਂ ?

ਰੂਪਾ : ਆਖੋ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਤੁਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਨਾਟਕ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹੋ...ਇਕ ਦੂਜੇ ਅੱਗੇ
ਤੁਸੀਂ ਸਵਾਂਗ ਰਚ ਲੈਂਦੇ ਹੋ...ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਮੁਖੌਟੇ ਪਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋ...ਜਿਸ
ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਹਾਸੇ ਤੇ ਖੇੜੇ ਦੀ ਝਲਕ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਖੌਟਿਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਇਕ ਦੂਜੇ ਕੋਲੋਂ ਲੁਕੀ
ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਸੋ ਇਸ ਨਾਟਕ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰੋ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ
ਟੱਕਰ ਲਵੋ।

*(ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਫੇਡ ਆਉਟ ਤੇ ਫੇਰ ਰੌਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਸਪਾਟ
ਵਿਚ ਸੇਠ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਖੜ੍ਹਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ।)*

ਸੇਠ : ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ...ਓਹ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਕੌਣ ? ਸਾਵਨ ਮੱਲ ?

ਸੇਠ : ਮੈਂ ਆਖਿਆ ਤੂੰ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਏਂ...ਆਪਾਂ ਹੀ ਤੈਨੂੰ ਮਿਲ ਆਈਏ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਲੈ ਮੈਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਸਾਵਨ ਮੱਲ...ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਸਾਰੀ ਖ਼ਬਰ ਰੱਖੀ ਏ...ਸੁਣਾ ਤੇਰੇ ਦਿਲ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਏ...ਫੇਰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅਟੈਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਸੇਠ : ਤੇਰਾ ਕੀ ਖ਼ਿਆਲ ਏ ਕਿ ਉਹ ਅਟੈਕ ਉਸ ਨਲਾਇਕ ਦੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਹੋਇਆ ਸੀ ?

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਇਹੋ ਖ਼ਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਪੁੱਤਰ ਪੁੱਤਰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਏ...ਭਾਵੇਂ ਨਲਾਇਕ ਹੋਵੇ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਲਾਇਕ ਹੋਵੇ।

ਸੇਠ : ਚੱਲ ਛੱਡ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ...ਸੁਣਿਆ ਏ ਕਿ ਤੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਆਇਆ ਏਂ...ਕੀ ਹਾਲ ਸੂ ? ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਏ ਕਿ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਭੂਤ ਉਤਰਿਆ ਸੂ ਕਿ ਨਹੀਂ ?

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਤੇਰੀ ਇਸ ਵਿਚ ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਏ।

ਸੇਠ : ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾ ਹੋਵੇ...ਏਨੇ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਦਾ ਠੇਕਾ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਕੰਬਖ਼ਤ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਦਗਾ ਦੇ ਗਿਆ ਏ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਹੁਣ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਉਮੀਦ ਏ ?

ਸੇਠ : ਇਹੋ ਕਿ ਜਦ ਉਹ ਭੁੱਖਾ ਮਰੇਗਾ ਤਾਂ ਹੋਸ਼ ਕੁਝ ਟਿਕਾਣੇ ਆ ਜਾਏਗੀ ਸੂ...ਤੇ ਫੇਰ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਏਗਾ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਇਹ ਉਮੀਦ ਤੈਨੂੰ ਕਿੰਝ ਬੱਝੀ ਏ ?

ਸੇਠ : ਲੈ ਉਹਨੂੰ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਨਹੀਂ...ਉਹਦੀਆਂ ਰਗਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਹੀ ਖ਼ੂਨ ਏ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਤੇਰੀਆਂ ਰਗਾਂ ਵਿਚ ਖ਼ੂਨ ਹੈ ਸਹੀ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ?

ਸੇਠ : ਕਿਉਂ ਕੀ ਗੱਲ ਏ ?

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਤੇਰਾ ਤਾਂ ਖ਼ੂਨ ਕਦੋਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਬਣ ਗਿਆ ਏ...ਤੇ ਸੁਣ...ਹੁਣ ਉਹ ਮਰਦਾ ਮਰ ਜਾਏਗਾ...ਤੇਰੇ ਦਰ 'ਤੇ ਕਦੀ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਏਗਾ।

ਸੇਠ : ਕਿਉਂ ? ਇਹ ਤੂੰ ਕਿੰਝ ਕਹਿ ਸਕਨਾਂ ਏਂ ?

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਥੋਂ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸੇਠ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਚੌਹਾਨ ਇਕੋ ਹੈ...ਪਰ ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਸੇਠ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਚੌਹਾਨ ਲੱਭਦੇ ਨੇ...ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਲੇਬਲ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿਚ...ਰਾਸ਼ਨ ਡੀਪੂਆਂ ਉੱਤੇ...ਕਚਹਿਰੀ ਦੀਆਂ ਕੁਰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਏਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ

ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਦੀ ਠਾਣ ਲਈ ਏ।

ਸੇਠ : ਟੱਕਰ ਲਏਗਾ ਤਾਂ ਮਰ ਜਾਏਗਾ...ਸੁਣ...500 ਸਾਲ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਜਦੋਂ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਦੇ ਮਾਲ ਪੂੜੇ ਵਿਚੋਂ ਲਹੂ ਕੱਢਿਆ ਤੇ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਦੀ ਰੋਟੀ ਵਿਚੋਂ ਦੁੱਧ...ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਬੜਾ ਚਰਚਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਹੁਣ ਕੋਈ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ...ਬਾਬੇ ਨੇ ਕਾਇਆ ਕਲਪ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਰ ਨਾਨਕ ਕਈ ਆਏ ਤੇ ਕਈ ਚਲੇ ਗਏ...ਪਰ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੰਗੇ ਢਿੱਡ ਕਾਠ 'ਤੇ ਰੰਦਾ ਫੇਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਰਸ ਰੰਦ-ਰੰਦ ਕੇ ਅੱਯਾਸ਼ੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ...ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਦਸਤੂਰ ਏ...ਫੇਰ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝਾ ਦੇਵੀਂ ਸੂ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਰੰਦਿਆ ਜਾਏ, ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਏ...ਮੇਰੇ ਦਰ ਉਹਦੇ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਨੇ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਤੇ ਆਪਣੀ ਨੂੰਹ ਲਈ ?

ਸੇਠ : ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ...ਯਤੀਸ਼ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਪਤਨੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਏ ਪਰ ਉਹ ਦਿਨ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹੇਗਾ...ਜਦੋਂ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨੂੰਹ ਕਬੂਲ ਕਰੇਗਾ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਬੜਾ ਅਭਿਮਾਨ ਏ ਤੈਨੂੰ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ?

ਸੇਠ : ਕੁਝ ਵੀ ਸਮਝ ਲੈ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਉਹ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਮਝ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਸੇਠ : ਕੀ ?

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਮਾਇਆ ਇਕ ਐਸੀ ਡੈਣ ਹੈ, ਜੋ ਲਹੂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਂਦੀ ਏ...ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦਰ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬੈਠ ਤੇ ਉਡੀਕ ਕਰ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਅੰਤ ਵੇਖਣ 'ਚ ਮੈਂ ਵੀ ਬੜਾ ਅਭਿਲਾਸ਼ੀ ਹਾਂ।

(ਦੋਨੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਸਿਆਂ ਵੱਲ ਵਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਫੇਡ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਫੇਰ ਰੌਸ਼ਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਯਤੀਸ਼ ਨੇ ਬੂਟ ਪਾਲਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਡੱਬਾ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਬੂਟ ਪਾਲਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਗੱਤੇ ਦਾ ਮਾਟੋ ਗੱਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।)

ਸਪੈਸ਼ਲ ਪਾਲਿਸ਼ ਕਰਾਉ

ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਆਨਾ

(ਤੇ ਯਤੀਸ਼ ਉਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਨ ਕਰਦਾ ਹੈ)

...ਹਾਂ ਤੇ ਇਹ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪਾਲਿਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਮੁਫਤ ਸਿੱਖੋ। ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਨਤੀਜਾ...ਆਪਣੇ ਮਗਜ਼ ਦੀ ਚਰਬੀ 'ਚੋਂ ਐਸ ਭੁੱਖ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਸੁਕਾਈਆਂ ਆਂਦਰਾਂ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਫੁੱਟ, ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਪੁੱਠ ਦੇ ਕੇ ਕਾੜਿਆ ਹੋਇਆ ਲਹੂ ਇਕ ਪੌਂਡ, ਵੀਪਿੰਗ ਵਾਟਰ ਪੰਜ ਓਂਸ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਲੀਮੀ ਕੋਰਸਾਂ ਦੀਆਂ ਡੇਢ ਮਣ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਤੇ ਫੇਰ ਸਨਦ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਦੀ ਅੱਗ ਉੱਤੇ ਪਕਾਓ...ਬਸ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪਾਲਿਸ਼ ਤਿਆਰ ਹੈ।

ਆਓ ਮਿਹਰਬਾਨ, ਕਦਰਦਾਨ।

(ਯਤੀਸ਼ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰੂਪਾ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਯਤੀਸ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ।)

ਰੂਪਾ : ...ਤੇ ਇਹ ਜੇ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਇਕ...ਇਹ ਦਿਨ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਅਰਜ਼ੋਈ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਚੁੱਕੀ ਗਈ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਕਿਹੋ ਜਹੇ ਬੋਲ ਬੋਲਦੀ ਏਂ ਰੂਪਾ...ਯਤੀਸ਼ ਇਹ ਰੂਪਾ ਕੀ ਪਈ ਕਹਿੰਦੀ ਏ ?

ਯਤੀਸ਼ : ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਹ ਘਬਰਾ ਗਈ ਏ।

ਰੂਪਾ : ਮੈਂ ਘਬਰਾ ਗਈ ਹਾਂ...ਹਾਲੀ ਬੁਖਾਰ ਟੁੱਟਿਆਂ ਦੇ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਫੇਰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਆ ਗਏ ਨੇ।

ਯਤੀਸ਼ : ਸੜਕ 'ਤੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਚਲਦਾ ਹੀ ਰਹਾਂਗਾ ਰੂਪਾ...ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਹ ਸਫ਼ਰ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਰੂਪਾ : ਤੇ ਉੱਤੋਂ ਕੰਮ ਦੇਖੋ ਕੀ ਫੜਿਆ ਏ...ਲੋਕ ਵੇਖਣ ਸੁਣਨਗੇ ਤਾਂ ਕੀ ਕਹਿਣਗੇ ?

ਯਤੀਸ਼ : ਗੱਲ ਸੁਣ ਮੇਰੀਏ ਰਾਣੀਏ...ਮੇਹਣਾ ਹੁੰਦਾ ਏ ਚੋਰੀਓਂ ਯਾਰੀਓਂ...ਕੰਮੋਂ ਪੰਦਿਉਂ ਕਦੇ ਕੋਈ ਮੇਹਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ...ਬਾਕੀ ਰਿਹਾ ਤੇਰਾ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਕਿ ਲੋਕ ਕੀ ਆਖਣਗੇ...ਭਲਾ ਏਸ ਓਪਰੇ ਥਾਂ ਕਿਹੜਾ ਜਾਣੂ ਪਛਾਣੂ ਬੈਠਾ ਏ ਸਾਡਾ...ਜਿਹੜਾ ਤੱਕ ਕੇ ਠੱਠਾ-ਮਸ਼ਕਰੀ ਕਰੇਗਾ।

ਰੂਪਾ : ਜਾਣੂ-ਪਛਾਣੂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ...ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਹੀਂ ਪਏ ਵੇਖਦੇ ਸਭ ਕੁਝ।

ਯਤੀਸ਼ : ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛ ਇਹ ਠੱਠਾ-ਮਖੌਲ ਕਰਨਗੇ ?

ਰੂਪਾ : ਕਿਉਂ...ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਹ ਕੰਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਏ ?

(ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਚੁੱਪ ਹੈ ।)

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਧੀਏ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਐਸਾ ਮੌਕਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਗੂੰਗੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ...ਲੇਖਕ ਦੀ ਕਲਮ ਖੁੰਢੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ...ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ। ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ...ਜਿਸ ਨੂੰ ਧੰਨ ਧਾਨ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਤੇ ਸਭਿਅਤਾ ਦਾ ਜਨਮਦਾਤਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ...ਭਾਰਤ ਨਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼... ਉਸ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੇਡੀ ਸਸਤੀ ਹੈ। ਆਪਾ ਤਿਆਗ ਦਾ ਇਹ ਮੁੱਲ...ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਪਿਆਰ ਦੀ ਇਹ ਬੇਅਦਬੀ...ਕਿ ਦੋ ਮੁੱਠਾਂ ਅਨਾਜ ਦਾ ਪੱਲੜਾ ਭਾਰਾ, ਕਾਸ਼ ! ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਅੰਨ ਦੀ ਮੁਹਤਾਜੀ ਨਾ ਹੁੰਦੀ।

(ਅੱਖਾਂ ਪ੍ਰਝੰਦਾ ਹੈ ।)

ਯਤੀਸ਼ : ਇਹ ਕੀ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ...ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਡੋਲ ਗਏ ਹੋ...ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਸੜਕ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਵੀ ਵੱਢੀ ਤਾਰ ਕੇ ਕੋਈ ਨੌਕਰੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸਾਂ...ਮੈਂ ਵੀ ਪਗੜੀ ਤਾਰ ਕੇ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਜਿਹਾ ਮਕਾਨ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸਾਂ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਸੂਲ ਪਿਆਰਾ ਸੀ।
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਦੇਖ ਬਰਖੁਰਦਾਰ...ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਹੁਣ ਇਥੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਨਹੀਂ। ਰੂਪਾ ਇਹਨੂੰ ਘਰ ਲੈ ਜਾ...ਵੇਖ ਇਸ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਕਿਵੇਂ ਲਾਲ ਹੋਇਆ ਏ।

ਰੂਪਾ : (ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਲਾ ਕੇ) ਹਾਏ ਮੈਂ ਮਰ ਗਈ, ਫੇਰ ਬੁਖਾਰ।

ਯਤੀਸ਼ : ਨਹੀਂ...ਰੂਪਾ ਇਹ ਤੇ ਐਵੇਂ ਬੋਲਣ ਕਰਕੇ ਜ਼ਰਾ ਹਰਾਰਤ ਹੋ ਗਈ ਹੋਣੀ ਏ...ਤੂੰ ਘਰ ਜਾ...ਮੈਂ ਆ ਜਾਵਾਂਗਾ।

ਰੂਪਾ : ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਿਜਾਏ ਬਗੈਰ ਨਹੀਂ ਜਾਵਾਂਗੀ।

ਯਤੀਸ਼ : ਇਹ ਤੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦ ਏ ?

ਰੂਪਾ : ਆਹੋ ਇਹ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦ ਏ।

ਯਤੀਸ਼ : (ਤਲਖੀ ਵਿਚ) ਤੇ ਫੇਰ ਬੈਠੀ ਮਰੀ ਰਹੁ।

(ਤਲਖੀ 'ਤੇ ਰੂਪਾ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੀ ਏ ਤੇ ਫੇਰ ਡੁਸਕਦੀ ਡੁਸਕਦੀ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਏ ।)

ਰੂਪਾ : (ਜਾਂਦੀ ਹੋਈ) ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫੇਰ ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਤਰਲੇ ਮਾਰਦੀ ਰਵਾਂ ?

ਯਤੀਸ਼ : (ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਕੇ) ਰੂਪਾ...ਰੂਪਾ...ਮੈਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇ...ਕਦੀ ਕਦੀ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ...ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਕੀ ਕਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ।

(ਇੱਝ ਉਹ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।)

(ਰੂਪਾ ਤੇ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਹੀ ਫੇਡ ਆਉਂਦੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਫੇਰ
ਲਾਈਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਮੰਚ 'ਤੇ ਇਕੱਲਾ ਹੈ।
ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਆਵਾਜ਼)

ਦਰਸ਼ਕ : ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ...ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਨਾਵਲ ਲਿਖਿਆ ਏ।
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਕਿਉਂ ?

ਦਰਸ਼ਕ : ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਏ ਕਿ ਇਸ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇਕ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ
ਹੋਏ ਨੌਜਵਾਨ ਲਈ ਸਿਵਾਏ ਕੁਲਫੀ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਬੂਟ ਪਾਲਿਸ਼ ਦੇ
ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੇਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਹਾਂ...ਜੇਕਰ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਪੱਲੇ ਪੂੰਜੀ ਨਹੀਂ।

ਦਰਸ਼ਕ : ਜੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸੱਚ ਏ ਤਾਂ ਫੇਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਦਾ
ਕੀ ਫਾਇਦਾ ?

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਇਹੋ ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਮੈਂ ਘੜੀ-ਮੁੜੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਦਰਸ਼ਕ : ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਕੀ ਏ ?

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਲੱਭਣਾ ਏ ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹੋ
ਜਿਹਾ ਸਮਾਜ ਮਨਜ਼ੂਰ ਏ...ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫੇਰ ਇਸ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ
ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰਨਾ ਏ ? ਮੇਰਾ ਬੁੱਢੇ ਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹਾਲ ਏ...ਰੱਬ ਜੀ,
ਇਹ ਗਲਘੋਟੂ ਪੁੰਘਾਂ ਕਦ ਤਕ ਪੀਣਾ ਪਏਗਾ...ਦਾਵਾਨਲ ਵਿਚ
ਘਿਰਿਆ ਘਿਰਿਆ ਦਮ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮਰ ਜਾਸਾਂ ਤੇ ਬਰਖੁਰਦਾਰ ਸਬਰ
ਨਾਲ ਬੈਠ ਜਾ...ਹਾਲੇ ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

(ਉਹ ਮੰਚ 'ਤੇ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਕ ਪਾਸਿਉਂ ਰੁਲੀਆ ਸਿੰਘ
ਇਕ ਟਰੰਕੀ ਤੇ ਬਿਸਤਰਾ ਚੁੱਕੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।)

ਰੁਲੀਆ : ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਇਥੇ ?

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਹਾਂ...ਇਥੇ ਆਪਣਾ ਇਕ ਅਜੀਜ਼ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ
ਲਈ ਆ ਜਾਉ...ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਿਧਰੋਂ ਸਫਰ ਤੋਂ ਆਏ ਹੋ ?

ਰੁਲੀਆ : ਇਥੇ ਹੀ ਆਇਆ ਹਾਂ...ਰੂਪਾ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਆਈ ਸੀ ਕਿ ਯਤੀਸ਼
ਬਿਮਾਰ ਏ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਹਾਂ...ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਸਿਹਤ ਉਸ ਦੀ ਢਿੱਲੀ
ਹੀ ਸੀ।

ਰੁਲੀਆ : ਰੂਪਾ ਪਹਿਲੇ ਲਿਖਦੀ ਤਾਂ ਰਹੀ ਏ ਪਰ ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਨੇ ਤਾਂ ਮੇਰਾ

ਸਾਹ ਹੀ ਸੁਕਾ ਦਿੱਤਾ ਏ।

(ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਚਿੱਠੀ ਫੜਦਾ ਹੈ। ਰੂਪਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਰੂਪਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਪਿੱਠਭੂਮੀ 'ਤੇ।)

ਮੈਂ ਭਾਈਆ ਜੀ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਝੂਠੀ-ਮੂਠੀ ਤਸੱਲੀਆਂ ਦੇਂਦੀ ਰਹੀ ਸਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕਿਤੇ ਘਬਰਾ ਨਾ ਜਾਓ। ਨਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਮਨ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕੁਝ ਮਦਦ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਜਿਹੜੇ 200 ਰੁਪਏ ਤੁਸੀਂ ਭੇਜੇ ਸੀ...ਉਹ ਮੈਂ ਹਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਲੁਕਾ ਕੇ ਰੱਖੇ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਜਦ ਪਾਣੀ ਸਿਰ ਤੋਂ ਲੰਘ ਚੱਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਲੁਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਭਾਈਆ ਜੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਤਾਂ...ਬਸ ਤੁਸੀਂ ਚਿੱਠੀ ਵੇਖਦਿਆਂ ਫੋਰਨ ਆ ਜਾਓ। ਤੁਹਾਡੀ ਬੱਚੀ ਰੂਪਾ।

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਅੱਛਾ ਹਾਲਤ ਇਥੋਂ ਤਕ ਪੁੱਜ ਗਈ ਏ।

ਰੁਲੀਆ : ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ, ਜੇਕਰ ਯਤੀਸ਼ ਮੇਰੀ ਧੀ ਦਾ ਸੁਹਾਗ ਏ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਵੀ ਤਾਂ ਨਾਇਕ ਏ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋਗੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਇਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਫੇ ਹਸਤੀ 'ਤੇ ਮਰ ਜਾਏ ?

(ਰੁਲੀਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।)

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਰੁਲੀਆ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਸਮਾਜ ਇਕ ਅੱਗ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਨਾਇਕ ਕੁਝ ਘੱਟ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਉਸ ਅੱਗ ਤੋਂ ਬਚਾਏ...ਜੇ ਕੀਮਤ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਏ...ਉਹਦੇ ਲਈ ਸੌਦਾ ਉਹਨੂੰ ਮਹਿੰਗਾ ਪਿਆ ਜਾਂ ਸਸਤਾ...ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਜੇ ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹੋ ਕਿ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿ ਕੇ ਜੋ ਕਦੀ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਹ ਚਿਰਜੀਵੀ ਭਾਵੇਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ...ਪਰ ਅਮਰ ਕਦੀ ਨਾ ਹੁੰਦੇ। ਜੇ ਕਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਸਤਪੰਜਾ ਨਾ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਮੇਰਾ ਨਾਇਕ ਹੁਣ ਮੌਤ ਨਾਲ ਹੀ ਦਸਤਪੰਜਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(ਲਾਈਟ ਫੇਡ ਹੋ ਕੇ ਐਸੇ ਸਪਾਟ 'ਤੇ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਥੇ

ਯਤੀਸ਼ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਨਿਢਾਲ ਪਿਆ ਏ। ਕੋਲ ਖੋਖੇ ਤੇ
ਸ਼ੀਸ਼ੀਆਂ ਆਦਿ ਪਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ। ਉਹ ਨੀਮ ਬੋਹੋਸ਼ੀ
ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।)

ਯਤੀਸ਼ : ਰੂਪਾ...ਰੂਪਾ...ਕਿਧਰ ਗਈ ਏਂ ?

ਰੂਪਾ : ਵੇਖੋ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਬੈਠੀ ਹਾਂ।

ਯਤੀਸ਼ : ਹੁਣੇ ਹੀ ਮੈਂ ਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਹਟਿਆ ਹਾਂ...ਹੁਣ ਵੇਖੀਂ ਤੂੰ ਰੂਪਾ
ਜੋ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਨੋਰਥ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੁੰਨਾ ਵਾਂ...ਦੇਸ਼
ਵਿਚੋਂ ਬਦਦਿਆਨਤਦਾਰਾਂ ਤੇ ਬੇਈਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸਫਾਇਆ ਹੁਣ
ਬੋੜੀ ਹੀ ਦੇਰ ਵਿਚ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ
ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਭਾਰਤ ਯਾਨਿ ਦੇਵ
ਭੂਮੀ ਵੇਖਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਨੇ।

...ਤੇ ਰੂਪਾ ਤੇਰਾ ਇਹ ਯਤੀਸ਼...ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਗੂਣੀ ਨੌਕਰੀ ਬਦਲੇ
ਮਹੀਨਿਆਂ ਬੱਧੀ ਖਾਕ ਛਾਣਨ 'ਤੇ ਵੀ ਨਾਕਾਮੀ ਦਾ ਮੂੰਹ ਵੇਖਣਾ
ਪਿਆ, ਕਿਸੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ
ਜਾਂ ਮੁਮਕਿਨ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮਜ਼ਬੂਤ
ਪੁਰਜ਼ਾ ਬਣਾਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਫੇਰ ਤੂੰ ਵੇਖੀਂ ਰੂਪਾ...ਕਿਸ
ਨੂੰ ਮਾਂ ਨੇ ਜੰਮਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਮੇਰੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਇਕ ਪੈਸੇ ਦੀ
ਬੇਈਮਾਨ ਕਰ ਜਾਵੇ। (ਹੰਭ ਕੇ ਚੁੱਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਹ
ਬੜਾ ਔਖਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।)

ਰੂਪਾ : ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾਵੋ...ਮੈਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹਾਂ ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾਵੋ।

ਯਤੀਸ਼ : ਮੈਂ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵੱਢਿਓਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
ਸੁਣ ਰੂਪਾ...ਬਲੈਕੀਆਂ ਨੂੰ ਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਾਖੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੇ
ਸਮਗਲਰਾਂ ਯਾਨੀ ਸਰਹੱਦੀ ਚੋਰਾਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਫੰਡ ਵਿਚ ਗਬਨ
ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਬਤ, ਖਾਣ-
ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਾਵਟ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਨਕਲੀ
ਦਵਾਈਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ; ਕਿਸੇ ਵਜ਼ੀਰ
ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਲੋਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ
ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀ, ਸਿਫਾਰਸ਼ ਮੰਨਣ, ਰਿਸ਼ਵਤ ਖਾਣ ਜਾਂ ਕੁਨਬਾ-
ਪਰਵਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ; ਕਿਸੇ ਵੀ
ਜਾਇਦਾਦ ਹੜੱਪਣ ਜਾਂ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ
ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ; ਸੇਠ ਸਾਵਨ ਮੱਲ ਚੌਹਾਨ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ।

ਰੂਪਾ : ਮੈਂ ਕਹਿੰਦੀ ਵਾਂ ਜੀ...ਰੱਬ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਜੇ ਹੁਣ ਬਸ ਕਰੋ।

ਯਤੀਸ਼ : ਜਦੋਂ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਭਾਰਤ ਉੱਤੇ ਨਾਜ਼ ਕਰ ਸਕੇਗਾ, ਫੇਰ ਤੇਰਾ ਕੀ ਖਿਆਲ ਹੈ ਰੂਪਾ ਕਿ ਮੈਂ ਬੈਠਾ ਤਮਾਸ਼ਾ ਤੱਕਦਾ ਰਹਾਂਗਾ। ਉਹੀ ਤਾਂ ਵਕਤ ਹੋਵੇਗਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰਕੇ ਵਿਖਾਣ ਦਾ। ਵਤਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ...ਆਪਣੇ ਪੜ੍ਹੇ ਗੁੜ੍ਹੇ ਨੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ...ਮੂਹਰਲੀ ਸਫ ਵਿਚ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ...ਰੂਪਾ ਹੁਣ ਤੀਕ ਜੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਕੀ ਕਸੂਰ ਸੀ ਇਸ ਵਿਚ ? ਜਦ ਕਿ ਮੇਰੇ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਆਦਮਖੋਰਾਂ ਨੇ ਰੋਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੁਆਲੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰਾਂ ਦੀ ਵਾੜ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਟੱਪ ਸਕਦਾ...।

*(ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਚਕੀ ਆਉਂਦੀ ਏ ਤੇ ਫੇਰ ਉਹ ਰੂਪਾ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਲੈਂਦਾ ਏ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਿਲਕੁਲ ਚੁੱਪ...ਫੇਰ ਹੌਲੇ-ਹੌਲੇ ਉਹਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਫਰਕਦੇ ਨੇ—
ਰੂਪਾ...ਮੇਰੀ ਮੌਨਾ...ਮੌਨਾ...ਤੇ ਦਮ ਤੋੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ,
ਰੂਪਾ ਧਾਹੀਂ ਰੋਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਫੇਰ ਆਉਂਦੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।)*

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ : ਮੇਰੇ ਨਾਇਕ ਨੇ ਦਮ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਯਥਾਰਥ ਹੈ...ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਨਾਇਕ ਕੱਲ੍ਹ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਮ ਤੋੜੇਗਾ। ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਕੋਈ ਆਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਅਸੰਭਵ ਹੈ...ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਬੀਜ ਨਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ...ਜ਼ਰੂਰ ਕਦੀ ਨਾ ਕਦੀ ਹਾਲਾਤ ਪਲਟਾ ਖਾਣਗੇ...ਜ਼ਰੂਰ ਇਸ ਦਾਵਾਨਲ ਅਰਥਾਤ ਜੰਗਲ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਹਰਾ ਬੂਟਾ ਹੀ ਬਚਿਆ ਰਹੇਗਾ ਤੇ ਏਸੇ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਇਹ ਕ੍ਰਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਹੜੇ ਵਿਰੋਧੀ ਤੂਫਾਨਾਂ ਨਾਲ ਘੁਲਦੇ-ਘੁਲਦੇ ਜੜ੍ਹੇ ਪੁੱਟੇ ਗਏ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਹਰਿਆਵਲ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੀ ਵੀ ਝੁਲਸਣ ਨਾ ਦਿੱਤਾ।

ਦਾਵਾ ਅਗਨ ਬਹੁਤ ਤ੍ਰਿਣ ਜਾਲੇ
ਕੋਈ ਹਰਿਆ ਬੂਟ ਰਹਿਉ ਗੀ।

ਮੇਰੀ ਧਰਤੀ ਮੇਰੇ ਲੋਕ

ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇਸ਼ ਵਾਪਸੀ, ਡੰਨ, ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਖ਼ਤ
ਪਹਿਲੀ ਉੱਮੀ ਅਤੇ ਕੋਟ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਨਾਟਕੀ ਰੂਪ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਾਟਕ

ਪਾਤਰ

ਕਥਾਕਾਰ
ਚਿੰਦੂ
ਸਿੱਖ
ਮੁਸਲਮਾਨ
ਸੂਤਰਧਾਰ
ਸੰਤ ਸਿੰਘ
ਮਤਾਬਦੀਨ
ਭਾਬੀ
ਟਾਂਗੇ ਵਾਲਾ
ਬਚਨੋਂ
ਸਾਰਜੰਟ
ਨੂਰਾਂ
ਮਾਸੀ
ਮਲਕ
ਦੀਨਾ
ਮਾਸਟਰ
ਬੀਬੀ

